

STÚDIUM

Szabó Csongor

Csík megye közigazgatása, 1918–1940 (2.)

Az első közigazgatási törvény. Első választott testületek (1926–1929)

A közigazgatási törvény életbelépésével időszerű lett a helyhatósági választások kiírása, amelyet a prefektus január 23-án a megye egész területére 1926. február 19-re írt ki.¹ Csíkszeredában 12 tagot és 4 póttagot, Gyergyószentmiklóson 15 rendes és 5 póttagot, a többi községben 9 rendes és 3 póttagot kellett megválasztani.² Handra prefektus február elejéig maradt hivatalban, február 6-tól újra Peter Iuliant nevezték ki prefektusnak.³ Az új prefektus minisztertanácsi rendeletre hivatkozva Gyergyószentmiklós választandó testületét 12 főre csökkentette.⁴

A jelöltállítási időszak február 10-ig tartott. Csíkszeredában a prefektúrával egyeztetve a magyar képviselők egy közös román–magyar lista felállításában állapodtak meg.⁵ Más listát nem nyújtottak be, ezért a csíkszeredai törvényeségi elnök február 11-én megválasztottnak nyilvánította a listát.⁶ Gyergyó-

1 *Gazeta Oficială a Județului Ciuc (GOJC)*. 1926/3. 1926. január 26., 1. Elrendelték a községi választások megtartását. *Csíki Lapok*, 1926. január 31., 1.

2 *Csíki Lapok*, 1926. január 31., 1.

3 Prefektus változás. *Csíki Lapok*, 1926. február 7., 3.

4 Garda: Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közlélete... Id. kiad. 204. A helyiek tiltakoztak ez ellen, hivatkozva arra, hogy Gyergyószentmiklós lakossága 10 000 fő feletti, az addigi népszámlálási adatok szerint 1910-ban a város lakossága 8905 fő, az 1920-as román felmérés alapján 8820, az 1930-as népszámlálás szerint 10 355 fő. Varga E. Árpád: *Erdély etnikai és felekezeti statisztikája I. Kovászna, Hargita és Maros megye. Népszámlálási adatok 1850 és 2002 között*. Csíkszereda, Pro-Print, 2011, 158.

5 A csíkmezei jelölések. *Csíki Lapok*, 1926. február 14., 1.

6 A csíkszeredai városi tanács rendes tagjai lettek: Fanu Stănescu, Pál Gábor, Victor Faroga, Holló Gábor, Élthes Károly, Solymossy Károly, Dóczy János, Hajnód L. Ferenc, Rézsegh Viktor, Bíró József, Iancu Bărbat, Balogh Lajos, póttagok Eröss Péter, Szász Gyula, Nicolae Oprea, Ioan Tatu. Uo.

szentmiklóson szintén egyetlen listát állítottak fel.⁷ A megyében túlnyomóan ugyanez volt a helyzet, kivétel Tusnád, Csátószeg, Kászonjakabfalva, Kászonfáltiz, Csíktaploca, Csíkborzsova, Gyimesbükk és Csikmadaras községek voltak.⁸ Június 1-jén pótválasztásokat tartottak Tusnád, Csíkjenőfalva, Csíksomlyó, Csíkcsicsó, Gyergyóalfalu és Zsögöd községekben, ekkor csak az utóbbi településen nyújtottak be több listát.⁹

A választott tanácsstagok mellett kinevezett tagok lettek Nicolae Mahara tanfelügyelő, Paula Balotă, a polgári leányiskola igazgatója, Hirsch Hugó kórházi főorvos, Szántó Albert mérnök, Merza István római katolikus esperes, Constantin Romanescu agronómus, Balogh Géza bankigazgató.¹⁰

A csíkszeredai városi tanács alakuló ülését a prefektus március 7-re hívta össze, az ülésen Ștefan Bogdan parlamenti képviselő is megjelent. Iulian prefektus Victor Faroga tagsága ellen összeférhetlenségi okokból kifogást emelt, ugyanis Faroga köztisztviselői állásáról (ő volt a városi jegyző és a közigazgatási bizottság elnöke) nem mondott le, és a prefektus az ő esküjét nem volt hajlandó elfogadni. Az ügy körül vita alakult ki, a tanácsot jelölték ki hivatalos döntéshozó szervnek, amely megállapította, hogy Faroga szabályszerűen lemondott az állásról, ezzel az összeférhetlenséget elvetették, ezután következhetek az eskütételek, melyeket a prefektus csak román nyelven volt hajlandó elfogadni. Ezután Pál Gábor Paula Balotă tagságát kifogásolta,¹¹ Bíró József delegált polgármester pedig román nyelven ismertette a helyzetet, miszerint nem kellőképpen irányítja a vezetésére bízott tanintézményt. A prefektus a törvény szövege által megállapított jog szerinti tagnak, tehát a hatalom kinevezettjének nevezte Balotă-t, amelyen ő nem tud változtatni. A viták lezárulása után a tanács a polgármester-választásra tért át, amelyet titkos szavazással a tanácsstagok ejthettek meg. 17 leadott szavazatból 11-et Victor Faroga kapott, 5-öt Constantin Romanescu. Utób-

7 Rendes tagokként Görög Joachim, Mihai Dobreanu, Márton Lajos, Artemiu Boeriu, Sándory Mihály, Benke Antal, Dombi János, Gaál Alajos, Puskás István, György Béla, György F. István, Bíró Vencel szerepeltek, póttagként Lázár József, Barabássy József, Csergő Ferenc, Partenie Crișan. Garda: Az Országos Magyar Párt és Gyergyó-szentmiklós közléte... Id. kiad. 206.

8 *Csíki Lapok*, 1926. február 14., 1.

9 *Csíki Lapok*, 1926. június 6., 2.

10 Csíkszereda képviselőtestületének hivatalból kinevezett tanácsstagjai. *Csíki Lapok*, 1926. március 7., 2.

11 A Balotă-ügy sokáig központi téma volt a csíkszeredai közéletben. A Balotă házaspár a polgári leányiskola vezetését 1925-től vette át, ott románosító intézkedéseket vezettek be, megtiltotta a magyar nyelv használatát, előírta a trikolor-viseletet. Az elvakult Balota házaspár birodalmából. *Csíki Lapok*, 1926. március 7., 1.

bi az eredmény ellen fellebbezett,¹² ezt azonban a prefektus visszautasította.¹³ Szintén titkos szavazással az állandó bizottságba beválasztották Bíró Józsefet, Balogh Lajost, Részegh Viktort, póttagoknak Holló Gábort és Élthes Károlyt. Kooptált női tanácsstagok Boga Lajosné és Ana Dumitrescu lettek.¹⁴ Belügyminisztériumi rendelet szerint a választott tanács a hivatal nem vehette át mindaddig, amíg a kormány meg nem erősíti.¹⁵ Ez március 29-én megtörtént,¹⁶ Faroga Bíró delegált polgármestertől április 1-jén vette át a hivatalt.¹⁷ A csíkszeredai városi tanács háború utáni első képviselőtestületi ülését 1926. április 22-én tartotta, ahol helyettes polgármesternek Bíró Józsefet jelölte ki a polgármester.¹⁸

Gyergyószentmiklós tanácsának alakuló ülését március 8-án tartották, polgármesternek 13 szavazattal Benke Antal ügyvédet választották, szemben Alexa Mănciulescu középiskolai tanár 2, Mihail Dobreanu és Puskás István 1–1 szavazatával. Az állandó bizottság tagjainak Artemiu Boeriu ortodox esperest, György Bélát és Dombi Jánost, póttagoknak Sándori Mihályt és György Farkas Istvánt választották.¹⁹ Az első gyergyószentmiklósi tanácsulást 1926. április 13-án tartották, itt döntöttek a két női tanácsstag személyéről (Nagy Lajosné és Kopacz Béláné).²⁰ Benke polgármester szakbizottságokat is létrehozott, amelyekbe a tanácsstagok mellett városi szakembereket is delegált.²¹

12 Az új városi tanács megalakulása. *Csíki Lapok*, 1926. március 14., 1.

13 *Csíki Lapok*, 1926. március 28., 2. Romanescu decemberig maradt a városi tanács tagja, amikor a földművelésügyi miniszter a városi főállatorvost, Keresztes Antalt nevezte ki a helyébe. *Csíki Lapok*, 1926. december 25., 1.

14 Az új városi tanács megalakulása. *Csíki Lapok*, 1926. március 14., 2.

15 *Csíki Lapok*, 1926. március 14., 4.

16 *Csíki Lapok*, 1926. április 11., 3.

17 *Csíki Lapok*, 1926. április 4., 3.

18 *Csíki Lapok*, 1926. április 25., 1.

19 A gyergyószentmiklósi polgármester választás. *Csíki Lapok*, 1926. március 14., 4.

20 Garda: Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közléte... Id. kiad. 211.

21 Jogügyi; vallás-, tanügyi- és közművelődési; erdő- és mezőgazdasági, állategészségügyi és állattenyésztési bizottságok alakultak. Garda: Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közléte... Id. kiad. 214. A jogügyi bizottság tagjai: Fejér Mihály, Józsa Andor, Karda Béla, Kugler Vilmos, László Dezső, Mátis Albert, Emil Precup, Tódor Béla. Vallási-, tanügyi-, közművelődési bizottság: Görög Joachim, Szabó György, Alex Mănciulescu, Aurel Negoiescu, László Dezső, E. Deér Kálmán, Csibi Andor, Makai Domokos, Gaál Alajos, Bartalis Gyula, T. Imets Béla, Mihail Popovicu, Sántha Albert, Gereöffy Csanád, Karácson Zakariás, Madaras István, Bálint Ákos, Varga János. Erdő- és mezőgazdasági, állategészségügyi és állattenyésztési bizottság: Ioan D. Nițescu, id. Márton Lajos, Mélis István, Barabási József, György F. András, Kolumbán Ferenc Albert, Fülöp József, Réthy József, Páll József, Gaál Alajos, Kémenes

A választott tanácsok megalakulása és a választási törvény elfogadása után a Nemzeti Liberális Párt lemondott a kormányzásról, és a király Alexandru Averescu tábornokot bízta meg kormányalakítással. A kormányváltás prefektuscserével is járt, Iuliant Alexandru Vasu volt prefektus váltotta fel.²² A liberális kormány februárban csak községi szinten rendezett helyhatósági választásokat, megyei tanácsokat még nem választottak, későbbi időpontra halasztva azt. A megyei választásokat az Averescu-kormány írta ki június 4-re.²³ Ekkor Csík megye tanácsába 24 tanácsost és 8 póttagot kellett választani, a törvény szerint a megyeszékhely lakói nem szavazhattak, a megyét tíz választóközre osztották.²⁴ A helyi magyar elit a románssággal a helyhatósági választásokhoz hasonlóan közös listában egyezett meg.²⁵ Más jelöltlistát ekkor sem tettek le a törvényszéknél, választásokat nem kellett tartani.²⁶

A megyei tanács alakuló ülését 1926. június 20-ra hívta össze a prefektus.²⁷ Az ülésen Józsa Andor fellebbezett Gergely Viktor gyimesbükki

József, Balázs Sándor, Bereczki Balázs, Miklósi Viktor, Madaras Albert, Szász István, ifj. Szász István, Ferenczi Lajos, ifj. Páll Sándor, Kádár Vencel, Kémenes István, Sándor Elek. Uo.

22 *Csíki Lapok*, 1926. április 4., 3.

23 *Csíki Lapok*, 1926. május 16., 2.

24 Uo. Zsögöd, Csíkszentlélek, Csíkmindszent, Csíktaploca, Csíkcsomortán, Csobotfalva, Csíksomlyó, Csíkszentkirály, Csíkszentimre, Csíkmenaság az első; Csíkszentmárton, Csíkszentsimon, Csatószeg, Csíkverebes, Tusnád, Csíkkozmas, Lázárfalva, Csíkszentgyörgy, Csekefalva, Bánkfalva a második; Kászonalaltiz, Kászonzeltiz, Kászonzakabfalva, Kászonzimpér, Kászonzújfalu a harmadik; Csíkmadaras, Csíkkarcfalva, Csíkdánfalva, Csíkrákos, Göröcsfalva, Csíkvacsárcsi, Madéfalva a negyedik; Csíkszentdomokos, Csíkjenőfalva, Csíkszenttamás az ötödik; Csíkszépvíz, Csíkcsicsó, Csíkdeme, Csíkpálfalva, Csíkborzsova, Csíkszentmiklós Csíkszentmihály a hatodik; Gyimesközéplak, Gyimesbükk, Gyimesfelsőlok a hetedik, Gyergyóditró és Gyergyóremete a nyolcadik; Gyergyószentmiklós, Gyergyótekerőpaták, Gyergyóújfalu, Vasláb a kilencedik, Gyergyóalfalu, Gyergyószárhegy, Kilyénfalva és Csomafalva a tizedik körzetet alkotta. A vármegyei tanács tagjainak választása. *Csíki Lapok*, 1926. május 23., 3.

25 Rendes listára jelöltek: Nagy Jenő, Antal Áron, Daradics Félix, Szász Lajos, Kovács Károly, Izidor Vlad, László Dezső, Bartis Gyula, Miklósi Viktor, Józsa Andor, Kolumbán Ferenc, Csipak Lajos, Péterfi József, Szakács Balázs, Szopos Gáspár, Smilovits Márton, Pál Lajos, Puskás István, Barabás János, Octavian Bărbat, Adorján Imre, Veress Ádám, Dávid Ignác, Kiss Manó. Pótlistára Kovács Gyárfás, Pálosi Géza, Czaka Béla, Páll Sándor, Péter Ferenc, Gál József, Cseke István és Veress Elek kerültek fel. *Csíki Lapok*, 1926. május 23., 4.

26 A megyei választásokra nem adatott be ellenlista. *Csíki Lapok*, 1926. május 30., 2.

27 Jelen voltak: Alexandru Vasu prefektus; Nagy Jenő; Antal Áron, Daradics Félix, Szász Lajos, Kovács Károly, Izidor Vlad, Bartalis Ágoston, László Dezső, Miklósi Viktor, Józsa Andor, Kolumbán Ferenc, Csipak Lajos, Péterfi József, Szakács Balázs, Szopos

görögkatolikus esperes jog szerinti tanácstagsága ellen, ugyanis nem ő volt a megye legnagyobb számú felekezetének²⁸ vezetője, és nem lakott Csíkszeredában, a megyeszékhelyen. A prefektus tudomásul vette a tiltakozást, és megígérte felterjesztését a Belügyminisztériumhoz.²⁹ Csipak Lajos az ülés magyar nyelvű lebonyolítását kérte, a rangidős elnöknek megválasztott Veress Sándor azonban a közigazgatási törvény 398. cikkére hivatkozva ezt nem tudta megengedni. Titkos szavazással megválasztották a megyei tanács vezetőségét, abszolút többséggel László Dezső gyergyószentmiklósi ügyvédet a megyei tanács elnökének, Nagy Jenőt és Puskás Istvánt alelnököknek, Balogh Lajost titkárnak, Szopos Gáspárt és Kolumbán Ferencet kvestoroknak.³⁰ A vezetőség megválasztása után szintén titkos szavazással a törvény által előírt öt szakbizottságot állították fel.³¹

A megyei állandó választmány vagy bizottság tagjaivá választották Balogh Lajost, Daradics Félixet, Antal Áront, Adorján Imrét és Izidor Vladot,

Gáspár, Pál Lajos, Adorján Imre, Veress Ádám, Dávid Ignác, Pálffy András választott képviselők. Jog szerinti tagok: Pál Gábor, Balogh Lajos, Nicolae Comanicu, Nicolae Lateş, Veress Sándor, Vogel Jakab, Schier Ferenc, Constantin Popiceanu, Alexandru Dumitrescu, Sándor Mihály, Ioan Negrea. Pálóssy Géza, Czaka Béla, Pál Sándor, Péter Ferenc, Veress Alexa, Cseke István póttagok. Hiányoztak: Smilovits Márton, Puskás István, Barabás János, Octavian Bärbat választott tagok, Kovács Gyárfás póttag és Victor Faroga, Teodor Chinaea, Vasile Arnăuț és Gergely Viktor jog szerinti tagok. *GOJC*, 1925. szeptember 1. 15. sz., 1. SJHANR, fond 7 Prefectura Judeţului Ciuc, inv. 148. Consiliul Judeţean Ciuc, dos 48. 1. f.

28 Csík megyében a római katolikus felekezetnek volt a legtöbb híve. Az 1910-es magyar népszámlálási adatok szerint a vámegeye 145 720 lakosából 117 351 római katolikus volt szemben 23 724 görögkatolikkal. Jakabffy Elemér: *Erdély statisztikája*. Lugos, 1923, 52.

29 SJHANR, fond 7/148 dos. 49. 1. f.

30 SJHANR, fond 7/148 dos. 49. 1. f.

31 Az első, közigazgatási, pénzügyi és ellenőrzési bizottság jelentéstevője Balogh Lajos, helyettese Pál Gábor, tagjai Nagy Jenő, Kovács Károly, Szász Lajos, Bartalis Ágoston, Józsa Andor és Ioan Negrea lettek. A második, közmunkálati bizottságban jelentéstevőnek Daradics Félix, helyettesnek Pálffy András, tagoknak Smilovits Márton, Barabás János, Kolumbán Ferenc, ifj. Veress Ádám, Sándori Mihály és Schier Ferenc választották meg. A gazdasági bizottság Adorján Imre jelentéstevőből, Péterffy József helyettesből, Dávid Ignác, Kolumbán Ferenc, Szakács Balázs, Vogel Jakab, Vasile Arnăuț és Alexandru Dumitrescu tagokból állott össze. A vallás és közoktatási bizottság elnöke Antal Áron, helyettese Csipak Lajos, tagok Kovács Károly, Adorján Imre, Miklóssy Viktor, Nicolae Lateş, Teodor Chinaea és Sándori Mihály lettek. Az egészségügyi bizottságot Izidor Vlad és Miklóssy Viktor vezetésével Barabás János, Pál Lajos, Octavian Bärbat, Szopos Gáspár, Veress Sándor és Csipak Lajos tagok alkották. Uo. 2. f.

póttagnak Pálffy Andrást. A titkár Aurel Oțetea megyei főjegyző, helyettese Molnár József megyei jegyző lett.³² Az állandó választmány ülésein a prefektus, vagy helyette az alprefektus mindig jelen volt, előbbi a bizottsági elnöki tisztséget is betöltötte. Az 1926. június 14-i állandó választmányi ülésen German alprefektus a megyei hivatalos lap, a *Gazeta Oficială a Județului Ciuc* (Csík Megye Hivatalos Lapja) kétnyelvű, román és magyar kiadását javasolta.³³ Az állandó választmány első évi működését a megyei tanács 1927. március 1-i ülésén összegezték.³⁴ Ekkor a nehézségek közé a kezdetlegességet, az előzetesen nem létező szabályzatot sorolták. A bizottság a törvényben foglalt jogkörök gyakorlását és a megyei, illetve községi közigazgatás ellenőrzését végezte. A testület 1926-ban 217 közigazgatási, 158 pénzügyi és gazdasági ügyet tárgyalt meg és rendezett, többnyire a központi közigazgatást érintő kérdésekben.³⁵ A községi tanácsokat feloszlatni a közigazgatási törvény 274. cikke alapján csak a megyei állandó választmány engedélyével lehetett. Így jártak el 1926-ban Csíkszentmáron, Csíkcekefalva, Csíkpálfalva és Gyergyószárhegy tanácsai esetében.³⁶ A megyének két peres ügye volt Dobay Gábor volt alprefektus és Thiry János volt közigazgatási tisztviselő követeléseivel szemben.

Az 1926. évi második megyei tanácsülést 1926. július 20-án tartották.³⁷ Ekkor a Belügyminisztérium által szorgalmazott költségvetési korrekciókat fogadta el a tanács, illetve ismertették a Belügyminisztérium azon döntését, mely szerint az állami szeszbevételekből származó összegből Csík megye részére 207 740 lej folyósítását fogadta el közigazgatási és útkarbantartási kiadások fedezésére.³⁸ Ekkor a megyei választott testületek működése még eléggé kezdetleges volt, a formalitások is nagyobb hangsúlyt kaptak. Az ülésen Pál Gábor a rendelet tanács előtti ismertetésének szabályszerűtlenségét bizonygatta, ugyanis a közigazgatási, pénzügyi és ellenőrzési bizottságot mint szaktestületet nem értesítették, és a költségvetés-kiegészítést tanulmányozás céljából nem bocsátották rendelkezésre.³⁹ Hozzácsatlakozott Nagy Jenő, aki új bizottság felállítását kérte, míg Daradics Félix a már megszavazott szakbizottság véleményezését is elegendőnek tartotta. Sándori Mihály

32 SJHANR, fond 7/148. 50. dos. 1. f.

33 SJHANR, fond 7/148. dos.50. 16. f.

34 SJHANR, fond 7/148. dos. 49. 23. f.

35 Uo. 24. f.

36 Uo. 25. f.

37 SJHANR, fond 7/148. dos. 49, 3. f.

38 SJHANR, fond 7/148 dos. 49. 4-5. f.

39 Uo. 6. f.

az előtte szólók által felvetett procedúrát a jövőre tekintve alkalmazandónak tartotta, bizonyos esetekben – hivatkozva a megyei állandó választmány által már elvégzett tanulmányozásra – az attól való eltekintést javasolta.⁴⁰ A tanácsstagok között vita alakult ki, Csipak Lajos Pál Gábor, míg Nicolae Lateş Sándori Mihály mellett foglalt állást. A kérdést szavazásra bocsátották, és 14 szavazattal 7 ellenében Pál Gábor javaslatát fogadták el.⁴¹ A döntés után a prefektus az ülést elhagyta, German alprefektus vette át a helyettesítését. Szintén ezen az ülésen ismertették a megyei tanáccsal a gyergyószentmiklósi görögkatolikus parókia 50 000 lej tételű segélykérését, illetve Pálffy András 100 000 lejes segély folyósítását kérte a községi jegyzők nyugdíjaztatására. A segélyezések ügyében újra Pál Gábor szólalt fel, aki elismételte azelőtti kifogásait a szakbizottság megkerüléséről. A görögkatolikus egyház segélykérése ellen is felszólt, ugyanis szerinte az ilyen ügyeket a hívek kellett volna intézők.⁴² Ugyanekkor a megye korábbi évekbeli költségvetési vizsgálatáról is szót ejtettek. Az alprefektus javaslatára alapos tanulmány elkészítését fogadták el, ez szembe ment a megyei választmány jelentésével, amely rendben találta a megye gazdasági ügyeinek kezelését. A megyei tanács az addigi tisztviselők ténykedését is vizsgálni akarta.⁴³ Emellett German megjegyezte, hogy addig a megyei költségvetésben 2 millió lej körüli többlet szerepelt.⁴⁴ Pál Gábor javaslatait a tanács elfogadta, az ülés végén a közigazgatási törvény által előírt, a megyei tanácsnak a megyeszékhelyi tanácsba delegált két jog szerinti képviselőjének megválasztására tért át. Dumitrescu tanácsstag javasolta, hogy az egyik román nemzetiségű legyen. A titkos szavazás eredményeképp a kérés nem teljesült, Dávid Ignác 14 és Szopos Gáspár 13 szavazatával szemben Smilovits Márton 7-et, román nemzetiségűekként Nicolae Arnăut 5, Izidor Vlad csak egy szavazatot kapott.⁴⁵

A görögkatolikus egyházhoz hasonlóan Csíkszeredában az ortodox egyház kért a városi tanácstól segély címen 2000 négyzetméternyi területet templomépítés céljából. A kérelmet a csíkszeredai városi tanács 1927. február 19-i ülésén tárgyalták, ahol szintén Pál Gábor az 1926. július 20-i megyei tanácsülésen felhozott érvekkel indítványozta a kérés elutasítását. Pál belügyminiszeri rendeletre hivatkozva mondta azt, hogy egyházak részére a költségvetési adakozás tiltott, a római katolikus egyház emiatt nem kaphat hasonló segélye-

40 Uo.

41 Uo. 7. f.

42 Uo. 10–11. f.

43 Uo. 11–12. f.

44 Uo. 12–13. f.

45 Uo. 13. f.

ket, ellenben az ortodox egyház a választott tanács előtt fennállt hivatali tanácstól igen. A városi tanács Pál indítványát elfogadta.⁴⁶ A visszautasítások román részről szültek elégedetlenséget, a megyei sajtó pedig a sérelmeket hangsúlyozva hasonlította össze a magyar (katolikus, református) és román (ortodox, görögkatolikus) egyházak földreform utáni helyzetét.⁴⁷

Az Averescu-kormányzás végével a megyei közigazgatásban újra változások történtek. Vasu prefektus helyét 1927. június 26-tól Fanu Stănescu addigi fűrésztelep-tulajdonos vette át.⁴⁸ Az újra kiírt parlamenti választások idejére German alprefekust hivatalosan minisztériumi munkára rendelték be, a lebonyolítás után, július 22-től újra elfoglalhatta hivatalát.⁴⁹ A megyei tanácsot július 30-ra rendkívüli ülésre hívták össze, ahol Stănescu prefektus, German alprefektus és Oțetea megyei főjegyző mellett megjelent Dimitrie Cristea közigazgatási főfelügyelő is.⁵⁰ Pál Gábor tiltakozott az összehívás szabályszerűtlensége miatt, mivel azt csak két nappal az ülés előtt hirdették meg. Cristea az ülés rendkívüli jellege miatt más szabályok érvényességére hivatkozva visszautasította azt.⁵¹ A közigazgatási felügyelő közölte a testülettel, hogy a Belügyminisztérium döntése alapján a megyei tanács és a megyei állandó választmány ellen vizsgálat folyik hűtlen kezelés miatt. Emellett az állandó választmányt a megyei állami iskolák létesítése elleni magatartással vádolta, példaként felhozva az 1927. február 9-i ülésen elfogadott gyergyócsomafalvi költségvetés-módosítást, amikor a forrásokat a helyi iskolai bizottságtól a felekezeti iskolához csoportosították, és ezáltal egy állami iskola lehetséges építését akadályozták meg.⁵² Balogh Lajos választmányi tag kijelentette, hogy a kifogásolt pontok egyik esetben sem a megyei tanácsra, hanem csak a választmányra vonatkoznak. A csomafalvi intézkedést azzal indokolta, hogy a településen nincs állami oktatási intéz-

46 A városi tanács üléséből. *Csíki Lapok*, 1927. február 27., 1.

47 *Csíki Lapok*. 1927. március 13., 1. Ellentétben a római katolikus és református egyházakkal a másik két felekezetet birtokokat kapott, emellett úgy Csíkszereda, mint Gyergyószentmiklós városok adóbevételeiből 30 000, illetve 200 000 lejes összeget templomépítésre már nyújtottak az ortodox egyháznak, annak ellenére, hogy mindkét városban a görögkeleti hívek száma alacsony volt. Uo. A népszámlálási adatok szerint 1930-ban Csíkszereda 8306 lakosából 483 volt ortodox, Gyergyószentmiklóson 10 355 főből 182. Varga E. Árpád: i. m. <http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002/hretn02.pdf>.

48 *Csíki Lapok*, 1927. június 26., 3.

49 *Csíki Lapok*, 1927. július 24., 1.

50 SJHANR, fond 7/148. dos. 49. 88. f.

51 Uo. 89. f.

52 Uo. 89-90. f.

mény, ezáltal az összeg a községi költségvetésben maradhatott, saját felhasználásra.⁵³

A gyergyószentmiklósi városi tanácsot néhány tanácstag feljelentése alapján az 1927. június 27-i prefektusi határozattal feloszlatták. A határozat szerint a városi tanács működése eltért az általános érdekektől a következő tevékenységek miatt: a magyar nyelv használata, az állandó választmány és a városi tanácsi gyűlések magyar nyelven tartása, az állami oktatás mind morális, mind anyagi támogatásának visszautasítása, illetve a már 1924-ben az ortodox egyháznak elrendelt támogatás visszatartása.⁵⁴ A határozat szerint a városi tanács a közigazgatási érdekeket megsértette, így a közigazgatási törvény 273. cikke alapján a tanácsot feloszlatta, és az új választások lebonyolításáig interimár (ideiglenes) bizottságot nevezett ki a város élére.⁵⁵ Az ideiglenes bizottság júliustól kezdte meg működését. A prefektusi döntést Solomon Cotta főszolgabíró tudatta június 28-án a tanáccsal, a tagok a döntést törvénytelennek tartották, és fellebbeztek ellene,⁵⁶ amit a felülvizsgálati bizottság elfogadott, így a választott tanács 1927 szeptemberétől tovább működött.⁵⁷ A következő évben újabb vizsgálat indult a tanács működése ellen, de a megyei állandó bizottság az 1928. augusztus 28-i ülésen nem talált elegendő okot a feloszlásra.⁵⁸

A csíkszeredai városi tanácsot Cristea közigazgatási felügyelő 1927. július 31-re rendkívüli ülésre hívta össze, ez alkalommal a tanácsot „nemzetellenes” működéssel vádolta az ortodox egyház támogatásának visszautasítása miatt.⁵⁹ November 22-én, a vizsgálat végén a tanácsot Ioan Filip alprefektus feloszlatta, és új választásokat írtak ki. A feloszlatast formai (például a könyvelés több színű tintával történt vezetése) és költségvetés-kezelési okokkal indokolták.⁶⁰ A választásokat december 15-re írták ki, a tanács megalakításáig Faroga veze-

53 SJHANR, 7/50. 23. f.

54 SJHANR, fond 1 Primăria Gheorgheni (Gyergyószentmiklós Polgármesteri Hivatala), dos. 192. 652. f.

55 Tagjai: Alexandru Mănciulescu elnök, tagok Nagy József ügyvéd Nagy Lajos orvos, Fülöp János állatorvos, Văleanu orvos, Lucaci tanár, Aurel Negoescu ortodox pap, Băcanu erdőmérnök, Partenie Crișan, Halász Adolf és egy Balázs nevű kereskedő. Uo. 653. f.

56 Csak László Antal mérnök, jog szerinti tanácstag nem csatlakozott. Uo. 656. f.

57 Garda Dezső: *Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közlélete az 1919–1933 közötti időszakban*. II. kötet. Státus Kiadó, Csíkszereda, 2013, 30.

58 SJHANR, 7/50a. 318. f.

59 A városi képviselőtestület rendkívüli ülése. *Csíki Lapok*, 1927. augusztus 7., 1.

60 Feloszlatták a csíkszeredai városi tanácsot. *Csíki Lapok*, 1927. november 27., 1.

tésével egy bizottság irányította a várost.⁶¹ Az 1926. februári helyzethez hasonlóan a jelölési határidőig egyetlen listát nyújtottak be, melyen Victor Faroga, Holló Gábor, Balogh Lajos, Részegh Viktor, Dóczy János, Kolumbán József, Eröss Péter, Albert Vilmos, Solymossy Károly, Koczkás Béla, Aurel Țețu, Nicolae Dâncu, P. Hajnód L. Ferenc, Koncsag Károly, Hajdu Áron, Nuridsány Márton szerepeltek.⁶² A prefektúra a sajtóhírek szerint kísérletet tett ellenlista állítására, sikertelenül, december 8-án a törvényszéki elnök az egyetlen benyújtott jelölési listát nyilvánította megválasztottnak.⁶³ A döntés ellen a választók egy része óvást nyújtott be azzal az indokkal, hogy a választókat nem szabályszerűen hívták össze. A megyei állandó választmány 1927. december 19-i ülésén tárgyalta azt, helyet adva annak.⁶⁴ A jelöltlista tagjai a döntés ellen a Belügyminisztériumnál fellebbeztek,⁶⁵ és 1928 márciusában, a fellebbezés elfogadása után a városi tanács újra megalakulhatott. Polgármesternek egyhangúlag újraválasztották Farogát, az állandó bizottságba pedig beválasztották Eröss Pétert, Koczkás Bélát, Részegh Viktort, póttagoknak Dóczy Jánost és Solymossy Károlyt.⁶⁶ 1927 végén a csíktapolcai, gyergyóditrói és zsögödi tanácsokat oszlatták fel nem szabályszerű működés miatt.⁶⁷

A második közigazgatási törvény. Nemzeti parasztpárti kormányok és a Iorga-kormány (1929–1933)

A belpolitikai fejlemények 1928 második felére eredményeztek újabb változást. Az 1926-ban alakult Nemzeti Parasztpárt nyomásgyakorlása és a kormányon lévő Nemzeti Liberális Párt erodálódása az előbbi hatalomra jutását eredményezte. Az új kormány Csík megye éléről Stănescu Aurel Țețu volt csíkszeredai polgármesterrel váltotta fel.⁶⁸ Az 1926-ban megvá-

61 *GOJC*, 1927. november 22., 23. sz., 1.

62 *Csíki Lapok*, 1927. december 4., 1.

63 *Csíki Lapok*, 1927. december 11., 3.

64 Az ülésen Stănescu prefektus mellett csak 3 tag volt jelen: Daradies Félix, Izidor Vlad és Antal Áron. SJHANR, fond 7/148. 50. 360. f.

65 *Csíki Lapok*, 1928. január 8., 1.

66 Csíkszereda város tanácsának alakuló és polgármesterválasztó gyűlése. *Csíki Lapok*, 1928. április 1., 1.

67 SJHANR, 7/50. 382–383. f.

68 *GOJC*, 1928. november 15. Leváltása után derült fény Stănescu illegális tevékenységeire is. A hatalomváltás éveiben került Csík megyébe, fűrészgyár-tulajdonosként gazdasági érdekeltségei is lettek. Még prefektusi évei alatt a csíkszentkirályi időközi bizottsággal állapodott meg 300 000 lej értékű fának a község erdejéből való megvásárlásában. Stănescu megkapta ezt a mennyiséget, azonban nem fizetett, miután

lasztott tanácsok 1929 második feléig hivatalban maradhattak, az új közigazgatási törvényt 1929 augusztusában hirdette ki a kormány. A megyei tanácsot az új prefektus 1928. december 3-ra rendkívüli ülésre hívta össze, amikor bemutatta a kormányéval megegyező saját programját.⁶⁹

Az új kormány a helyi közigazgatás működését szabályozó törvényt 1929 júliusában fogadta el.⁷⁰ A törvény alkalmazásához egy megyei előkészítő bizottságot állítottak fel, amely a községi beosztásokhoz készített javaslatot. Tagjai Ilarie Debu, Emil Precup, Daradics Félix és Balogh Lajos lettek.⁷¹ Nagyobb módosítások a két város esetében történtek, Csíkszeredához tervezték csatolni Zsögöd, Taploca és Csíksomlyó községeket alvárosi státussal, Gyergyószentmiklóshoz pedig szintén alvárosi jelleggel Tekerőpatak községet.⁷² A többi község önálló státusát meghagyták volna, fenntartva a közös jegyzőségek alakításának lehetőségét.⁷³ A megyei bizottság javaslata teljes mértékben nem valósult meg, Csíktaploca, Zsögöd, Csíksomlyó és Gyergyótekerőpatak a belügyminiszter közbeavatkozása nyomán önálló köz-

prefektusi tisztségéből távozott, csödbement és öngyilkos lett. Az időközi bizottsági tevékenység végzetes következménye. *Csíki Néplap*, 1932. július 17., 1.

69 SJHANR, 7/48. 249. f.

70 Monitorul Oficial, 1929. július 3. 170. sz.

71 Az új közigazgatási törvény előkészítése kapcsán a megyei előkészítő bizottság megtartotta a javaslatot az összes Csík megyei községre nézve. *Csíki Lapok*, 1929. szeptember 22., 3.

72 Uo.

73 Ennek alapján a megye községi beosztása a következőképpen alakult volna: Alcsíki járás: Kászonzeltiz, Kászonzaltiz és Kászonzimpér; Kászonzjakabfalva és Kászonzújfalva; Csíkközmás és Lázárfalva; Csíkszentmárton és Csekefalva; Csíkmenaság és Csíkszentgyörgy; illetve Tusnád és Csíkverebes egy-egy jegyzővel, Csíkbánkfalva, Csátószeg, Csíkszentsimon saját jegyzőséggel. A felsíki járásban önálló jegyzőséggel Csíkszentdomokos, Csíkszenttamás, Jenőfalva, Csíkkarcfalva, Csíkdánfalva, Csíkmadaras, Madéfalva és Csíkcsicsó maradt volna, közös jegyzővel Csíkmindszent és Csíkszentlélek Szentlélek; Csíkrákos, Göröcsfalva és Csíkvacsárcsi Rákos; Csíkdelne, Csíkpálfalva, Csíksomortán és Csobotfalva Delne központtal egy-egy jegyzőség. A szépvízi járásban Gyimesbükk, Gyimesközéplak, Gyimesfelsőlak, Csíkszentmihály és Csíkszépvíz saját, Csíkszentmiklós és Csíkborzsova közös jegyzőséget alkotott volna. A gyergyói járásban Gyergyószárhegy, Gyergyóremete, Gyergyóalfalu, Gyergyóújfalva, Gyergyócsomafalva önálló jegyzőség, Vasláb és Kilyénfalva, illetve Gyergyóditró és Gyergyóhodos közös jegyzőség lett volna. Ekkor még nem volt végleges az 1926-ban elcsatolt községek visszatérése, a bizottság arra az esetre is kidolgozta a tervezetet, így Salamás és Gyergyóvárhegy önálló jegyzőség, a tölgyesi járásból Gyergyóbékás, Gyergyótölgyes, Gyergyóholló, Bélbor és Borszék szintén külön községek lettek volna.

segek maradtak,⁷⁴ emellett az 1925-ben elcsatolt részek sem kerültek teljesen vissza, Bélbor, Borszék és Gyergyóholló Maros megyéhez került.

A közigazgatási törvény hatálybalépésével a választott testületek feloszlatását augusztusban megkezdték, Csík megyében erre október 28-án került sor. Feloszlatták a megyei tanácsot és Csíkszereda képviselőtestületét, helyettük ideiglenes bizottságokat állítottak fel. A megyei bizottságba Ilarie Debut, Hirsch Hugót, Kolumbán Józsefet, Kovács Károlyt, Mayer Jánost, Nicolae Păcurariut és Izidor Vladot delegálták. A csíkszeredai bizottságba Victor Faroga, Alexandru Vasu, Bíró József, Dóczy János, Holló Gábor, Szopos Gáspár és Rézsegh Viktor került be.⁷⁵ Gyergyószentmiklós tanácsát már október 6-án feloszlatták, Benke Antal után a város vezetését Emil Precup vette át.⁷⁶

Az új közigazgatási törvény bevezetése, a választott testületek feloszlatása és ideiglenes bizottságokkal való felcserélése újabb közigazgatási választások kiírását előzték meg. A Minisztertanács 9837. számú rendelete alapján a megyei választásokat 1930. február 5-re írták ki.⁷⁷ Csíkszereda és Gyergyószentmiklós városi tanácsi választását 1930. március 16-ra.⁷⁸ A vidéki községi tanácsok megválasztását több időpontban tartották: február 24.,⁷⁹ február 25.,⁸⁰ február 26.,⁸¹ március 2.,⁸² március 3.⁸³ és március 4.⁸⁴

74 *Csíki Lapok*, 1930. február 9., 5.

75 Feloszlatták a Csík megyei tanácsot és Csíkszereda város képviselőtestületét. *Csíki Lapok*, 1928. november 3., 2.

76 Garda: *Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közlélete...* II. kötet. Id. kiad. 233.

77 *Gazeta Oficială a Județului Ciuc*, 1930. január 3., 2. sz., 1.

78 *GOJC*, 1930. január 15., 2.

79 Csíkszenttamás (12 tanácsos megválasztása); Gyergyóalfalu 16, Gyergyóremete 16, Kászonaltíz 8, Lázárfalva 8, Zsögöd 10, Gyimesközéplak 16, Gyergyóbékás 16, Csíkszépvíz 14, Csíkcsicsó 12, Csíkcekefalva 10, Csíkszentlélek 8, Csíkcsomortán 8 és Csíkmadaras 12 tanácsos. *GOJC*, 1930. január 15., 3.

80 Kászonfeltíz 10, Csíkverebes 8, Csíktaploca 10 és Csíksomlyó 10 tanácsos. *GOJC*, 1930. január 15., 3.

81 Csíkborzsova 8, Madéfalva 12, Csíkrákos 10, Jenőfalva 12, Kilyénfalva 10, Gyergyószárhegy 16, Tusnád 12, Kászonújfalva 10, Csíkszentkirály 10, Csíkszentmárton 10, Csobotfalva 8, Gyimesfelsőlak 12, Gyergyótölgyes 16 tanácsos. *GOJC*, 1930. január 15., 3.

82 Csíkszentmihály 12, Kászonjakabfalva 10, Csíkkozmas 10, Csatószeg 8, Csíkbánkfalva 10, Csíkmenaság 12, Csíkpálfalva 8, Csíkdánfalva 12, Göröcsfalva 8, Csíkszentdomokos 16, Gyergyóújfalva 14, Csomafalva 16 tanácsos. *GOJC*, 1930. január 15., 3.

83 Gyergyóditró 16, Gyimesbükk 16, Csíkdelne 8, Csíkvasárcsi 8 tanácsos. Uo.

84 Gyergyótekerőpatak 10, Gyergyóhodos 8, Kászonimpér 8, Csiszentimre 10, Csíkszentgyörgy 12, Csíkszentsimon 10, Csíkminszent 10, Csíkszentmiklós 10, Csíkkarcfalva 10 és Vasláb 12 tanácsos. Uo.

A megyei választásokon a Magyar Párt először önálló listával akart indulni, az esetleges paktumkötés feltételül a magyar alispán (amelyet az új törvény szerint a megyei állandó választmány elnöke tölthetett be) személyéhez és magyar csíkszeredai polgármester megválasztásához ragaszkodtak.⁸⁵ Azonban mégis paktumot kötöttek a kormánypárttal, miszerint a megyei választási listán a 30 helyből hatot román nemzetiségűnek engedtek át.⁸⁶ Más listát a megyei választásokra nem nyújtottak be, ezért a törvényszéki elnök azt megválasztottnak nyilvánította.⁸⁷ A megyei tanács alakuló ülését 1930. március 5-én tartották. Az ülést Tețu prefektus nyitotta meg, korelnök Szász Lajos volt vármegyei jegyző lett volna, azonban ő a román nyelvtudás hiányára hivatkozva az elnöklést László Dezső volt megyei tanácselnöknek adta át. Ezután következett a megyei állandó választmány/bizottság elnökének a megválasztása, amely az új törvény alapján az alispáni feladatokat vette át. Titkos szavazással egyhangúan Pittner Árpádot, a Magyar Párt által már előzetesen erre a posztra jelölt személyt választották meg. Megyei tanácselnök újra László Dezső lett, alelnökök Török Ferenc és Nagy Jenő, titkárok Antal Áron és Dombi János, kvestorok Pálffy András és Veress Ádám lettek. Az állandó választmány tagjainak beválasztottak Ábrahám József, Kovács Károly, Szász Lajos és Adorján Imre. Az ellenőrző bizottság tagjai Nagy Jenő, Incze Domokos, Liebl Ede, Péter József és Pálffy András lettek.⁸⁸ A bizottsági választásokat Izidor Vlad kifogásolta, és a tanács ellen szavazott, mert a Magyar Párt nem tartotta magát a paktumhoz, és az összes bizottsági helyre saját jelöltjeit választotta be, mellőzve a románokat. Gaál Endre azzal magyarázta a helyzetet, hogy a román képviselők léptek fel a megállapodás ellen, illetve párhuzamba állította az esetet a tíz évvel azelőtti helyzettel, amikor a magyar kisebbségnek sokkal súlyosabb mellőzéseket kellett elszenvednie.⁸⁹ A válasz-

85 *Csíki Lapok*, 1930. január 19., 2.

86 A listára László Dezső, Emil Precup, Nagy Jenő, Incze Domokos, Török Ferenc, Balogh Lajos, Kovács Károly, Ilarie Debu, Liebl Ede, Ábrahám József, Szász Lajos, Pál Lajos, Pittner Árpád, Izidor Vlad, Csipak Lajos, Varga János, Antal Áron, Gaál Endre, Adorján Imre, Toader Handaric, Bartalis Ágoston, Dombi János, Karda Ákos, Péter József, Stengel Károly, Aurel Crușiu, ifj. Veress Ádám, Miklós Ottó, Pálffy András és Halász Adolf került fel. A megyei tanács névsora. *Csíki Lapok*, 1930. január 26., 2.

87 *Csíki Lapok*, 1930. február 2., 1.

88 A csikmegyei tanács alakuló és alispánválasztó gyűlése. *Csíki Lapok*, 1930. március 9., 1.

89 *Csíki Lapok*, 1930. március 9., 1.

tott tanács első ülését 1930. június 20-án tartották,⁹⁰ és akkor tették le az esküt magyarul és románul.⁹¹

Februárban, még a tanácsi választások megtartása előtt Aurel Dobrescu erdélyi miniszter és Hugo Starac közigazgatási felügyelő Csíkszeredába utaztak, a miniszter az interimár-bizottság tagjait magához kérte, a felügyelő pedig a város közigazgatási működését vizsgálta meg, emellett kifogásolta néhány magyar nemzetiségű tanács tag román nyelvtudásának hiányát.⁹²

A városi választásokra nem kötöttek paktumot, ezért két listát nyújtottak be.⁹³ A városi választásokat március 16-án tartották, és az eredmény meglepetést okozhatott. Összesen 846 szavazatot adtak le, amelyből a Magyar Párt 557-et, a román lista 295-öt szerzett, tehát 63,77%-os magyar és 35,45%-os román arányt eredményezett. Ez a közigazgatási választási törvény rendelkezése szerint azt jelentette, hogy mindkét lista bejutott, helyhatósági választásokkor ugyanis a küszöb 20%-ban volt megállapítva. Ennek következtében a magyar lista első tíz, a román lista első hat jelöltje lett a városi tanács tagja.⁹⁴

A sajtó az eredményt meglepetésként értékelte, hiszen 79% és 12,6% volt az 1930-as népszámlálás szerint a magyar/román nemzetiségűek ará-

90 A Csík megyei tanács alakuló ülése. *Csíki Lapok*, 1930. június 22., 1.

91 SJHANR, 7/148, dos.49. 366. f.

92 *Csíki Lapok*, 1930. február 21., 1.

93 A magyar listát az Országos Magyar Párt csíkszeredai városi tagozat intézőbizottsági ülésén titkos szavazással állították össze, helyet kapott rajta Élthes Károly, dr. Pál Gábor, Zeidner Adolf, Hajnód L. Ferenc, Sz. Cseh István, Holló Gábor, Gál József, Vécsey Gábor, Részegh Viktor, Balogh Lajos, Kolumbán József, Bíró József, Dávid Ignác, Fried Samu, Bakcsy Károly és Dóczy János. Csíkszereda önálló magyar listát állított a városi választásokra. *Csíki Lapok*, 1930. március 2., 1. A csíkszeredai románság is egyetlen listát állított fel, melyen Victor Faroga, Silvia Țețu, Alexandru Vasu, Bermann Márkus, Nicolae Cristea, Zaharie Bernat, Octavian Bărbat, Gheorghe Balamiu, Simon Telea, Emil Neamțiu, Elena Sturzoiu, Ion Moldovan, Ioan Micu, Romulus Birciu, Nicolae Boboc, Constantin Toma szerepelt. *Csíki Lapok*, 1930. március 9., 1.

94 A csíkszeredai városi tanács tagjai lettek így: Élthes Károly, Pál Gábor, Zeidner Alfréd, Hajnód L. Ferenc, Sz. Cseh István, Holló Gábor, Gál József, Vécsey Gábor, Részegh Viktor, Balogh Lajos, a román listáról Victor Faroga, Silvia Țețu, Alexandru Vasu, Ioan Cristea, Bermann Marcu, Bernat Zaharie. A csíkszeredai városi tanács választása után. *Csíki Lapok*, 1930. március 23., 1.

nya a városban. Csakhogy a 4087 főből csak 1061-en rendelkeztek választójoggal, és ezen belül biztosan felül voltak reprezentálva a románok.⁹⁵

A gyergyószentmiklósi választásra az OMP helyi tagozata megegyezett a kormányon lévő Nemzeti Parasztpárttal, és a listára két kormánypártit is felvettek.⁹⁶ A közös lista mellett a kommunisták fedőszerveként működő Falusi és Városi Dolgozók Blokkja állított listát. A március 16-i választás eredménye ellen Aurel Negoescu helybeli ortodox pap március 26-án óvást nyújtott be.⁹⁷ Az ideiglenes bizottság Ilarie Debut és Kovács Károlyt delegálta kivizsgálásra.⁹⁸ A bizottság megállapította, hogy Kassay Imre, a városi tanács főtitkára és a választási bizottság elnöke nem a választási törvény rendelkezéseinek megfelelően járt el a szavazatszámolásakor.⁹⁹ A bizottság ezt az egy pontot már elegendőnek találta, hogy a választásokat megsemmisíthesse, a fellebbezésben szereplő további pontok vizsgálatáról lemondott, az óvást pedig elfogadta. A döntés elleni fellebbezésre tíznapos határidővel

95 Részletesebb bontásban 128 román nemzetiségű férfi és nő, 61 zsidó, 120 magyar nemzetiségű férfi és nő tisztviselő, emellett 161 magyar nyugdíjas, ügyvéd, orvos, mérnök és egyéb magántisztviselő, 226 iparos, 96 kereskedő, 87 gazda, 82 munkás, 71 magyar női szavazó. Ebből az 1061 főt jelentő korpuszból 864 szavazott. A román lista sikerét a cikkíró (aki valószínűleg Részegh Viktor, a *Csíki Lapok* főszerkesztője, megyei tanácsstag) Csíkszereda megyeszékhelyi státuszval (ami a román tisztviselők felülreprezentáltságát jelentette), illetve a magyar nemzetiségű tisztviselők kényszerhelyzetével magyarázta. *Csíki Lapok*, 1930. március 23., 1.

96 Ferenczy Balázs, Benke Antal, Madaras István, Gereöffy Csanád, Kolumbán Ferenc, Madaras Ágoston, Jancsó Béla, György Béla, Csibi Andor, Novák Béla, Pál István, Selyem István, Ioan Păcurariu, Emil Precup, Bajna Imre, ifj. Szász István, Kémenes Gyula, Mátis Albert. Garda: *Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közléte...* II. kötet. Id. kiad. 259–260. A választásokat ez a lista nyerte meg.

97 SJHANR, 7/148. dos. 52. 217. f. A felsorolt okok az egyes számú lista (a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja) kampánycsend-törése, a szavazókörzet elnökének mulasztása a választói igazolványok folyósítását illetően, a lebonyolítás és szavazatszámolás nem felelt meg a törvénynek, a kettes lista egyik tagja megválasztott és hitelesített megyei tanácsstag. A megyei választási eredmények tükrében ez a személy Precup lehetett.

98 A megyei interimár bizottság, amely a megyei állandó választmány vagy bizottság feladatait látta el, 1930. március 31-i ülésén tárgyalta az esetet. Az ülésen Aurel Țețu prefektus, Kolumbán József, Ilarie Debu, Ioan Păcurariu, Kovács Károly, Mayer János, Izidor Vlad tagok mellett Aurel Oțetea megyei jegyző volt jelen. SJHANR, fond 7/148. dos. 52. 234. f. Tanúkként még megjelent Takács Sándor és Szabó Ignác, akik a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja megválasztott jelöltjei voltak, és a kifogásoltakat igazolták. Uo. 237. f.

99 A tanú Burján József városi írnok volt. Uo. 237. f.

a kolozsvári székhelyű Helyi Felülvizsgálati Bizottságnál volt lehetőség.¹⁰⁰ Az új tanács megválasztásáig a város vezetését Mihai Dobreanu polgármesteri (időközi bizottsági elnöki) minőségben, Ion Păcurariu helyettesi minőségben vették át.¹⁰¹ Az új helyhatósági választásokat Gyergyószentmiklóson 1930. október 28-ra írták ki. Ekkor a városi helyzet még bonyolultabb lett, mert 4 listát állítottak: az OMP, egy kisgazda-csoportosulás, a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja és a Nemzeti Parasztpárt.¹⁰² A leadott 1799 szavazatból 428-at (24%) az OMP, 745-öt (42%) a kisgazdák, 220-at (13%) a kommunisták és 305-öt (17%-ot) a román lista kapott.¹⁰³ A választás eredményeként az első lista hat, a második lista 12 tanácstagot delegálhatott. A választás ellen ebben az esetben is óvást nyújtottak be. A megyei állandó választmány 1930. november 14-i ülésén Ábrahám József és Kovács Károly tagokat delegálta az ügy kivizsgálására.¹⁰⁴ A december 5-i ülésen tárgyalták a fellebbezési okokat és a vizsgálat addigi eredményeit. Makkay Domokos a tanácshelyek elosztását kifogásolta, azonban a választmány ezt nem tartotta megalapozottnak. A másik, bővebben tárgyalt óvás 24 személy választójogát érintette, akik 1929 folyamán állampolgárságukat elveszítették, további 33 választó kétszer szavazott, emellett a választás dátuma sem volt megfelelően kihirdetve a megyei hivatalos lapban.¹⁰⁵ Az ülés nem döntött, hanem további vizsgálatot folytatott. A december 17-i ülésen tanúként Negoescu helybeli papot is megszólaltatták.¹⁰⁶ Negoescu azt állította, hogy

100 Uo. 238–239. f.

101 Garda: *Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közlélete...* II. kötet. Id. kiad. 280. A választások megsemmisítése a város költségvetésére hatott ki, 1930 nyarán nem volt elfogadott költségvetése a városnak. Uo. 282.

102 Az 1. listát a Magyar Párt állította: Benke Antal, Ferenczy Balázs, Kolumbán Ferenc, Csibi János, Zárug Aladár, Szabó Vencel, Vákár József, Szenkovits Lajos, Jancsó Béla, Novák Béla, Madaras Ágoston, Pál Péter, György F. József, Pál Ferenc, Dezső Imre, Madaras István, Csók Péter, Gaál Alajos. A 2. (kisgazda) lista: Sáska Andor, Réthi Balázs, Ioan Păcurariu, Pongrácz Elek, Balla Vencel, Blénessy István, Bilinszky József, György József, Burján Péter, Réthi Ferenc, Demeter Ferenc, Bíró Lajos, Hideg András, Kercsó Ferenc, Kary Vencel, Ferencz Sándor, Gergely Zsombor, Makkay Domokos. A Falusi és Városi Dolgozók: Takács Sándor, Nagy István, Szabó Ignác, Antal István, Réthi Miklós, Berecz Ágoston, Benedek Márton, Szász Károly, Székely Ferenc, Bandrovsky Antal, Demeter István, Kozmánszky János, Csergő Sándor, Kinpián István, Hunyady János, Rövid György, Albert Antal, Sára István. Uo. 294.

103 Uo. 305.

104 SJHANR, 7/148. dos. 52. 1098. f.

105 Uo.

106 SJHANR, 7/148. dos. 52. 1132. f.

Makkay a szavazás napján a szavazóhelység területén folytatott kampányt, illetve próbálta befolyásolni a választókat, emellett tisztán látta, hogy egy személy kétszer is szavazott.¹⁰⁷ Ioan Niculescu tanár azt állította, hogy többben az 1930. március 16-i helyhatósági választásra kiállított igazolványokkal jelentek meg, és a Makkay-lista aktivistája a helységben befolyásolta a szavazást, illetve többben kétszer is szavaztak.¹⁰⁸ Takács Sándort, a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja jelöltjét tanúként Emil Precup, a gyergyószentmiklósi interimár bizottság elnöke terjesztette fel, aki szintén előadta Makkaynak az előbbieket által is említett tevékenységét, kiegészítve azzal, hogy a választók nevét is feljegyezte. A meghallgatás 1931-ben is folytatódott, az 1931. február 13-i állandó bizottsági ülésen is ezt tárgyalták.¹⁰⁹ A bizottság visszautasította a Max Câmpian és Makkay Domokos által benyújtott óvást, ezáltal a választási eredményt hitelesítették. Azonban az említettek a kolozsvári felülvizsgálati bizottságnál fellebbeztek, amely 1931. március 30-án a választást megsemmisítette.¹¹⁰ Ennek következtében a prefektus 1931. április 22-én kihirdetett rendeletében június 5-re újabb választást írt ki.¹¹¹

A csíkszeredai választott testület megalakulása sem folyt le gördülékenyen, a választások ellen a Magyar Párt nyújtott be óvást.¹¹² A fellebezést a Magyar Párt csíkszeredai városi tagozata 1930. március 24-i intézőbizottsági ülésén fogadták el. A választási eredmény megsemmisítését és új választások kiírását próbálták kieszközölni. Az indítvány 8 pontban rögzítette a kifogásokat, ezek szerint az elfogadott jelölő listákat későn függesztette ki a választási elnök, a választói igazolványokat az illetékes járásbírószám helyett a városi interimár bizottság osztotta ki, amelynek az elnöke Victor Faroga, a román lista vezetője volt, az igazolványok kiosztását a március 15. délután 6 óra helyett már délben beszüntették, a szavazólapokat nem függesztették ki 2–2 példányban, azok átlátszóak voltak, illetve a szavazatszedő a választási eljárást nem magyarázta el a választók anyanyelvén, és olyanok is szavaztak, akik az igazolványukat nem vették ki.¹¹³ A megyei interimár bizott-

107 Uo. 1133. f.

108 Uo.

109 SJHANR 7/148. dos. 53. A megyei állandó bizottság 1931. évi jegyzőkönyvei. 1931. február 13-i ülés jegyzőkönyve. 79–90. f.

110 *Buletinul Oficial al Județului Ciuc (BOJC)*. 1931/10. sz. május 1., 1.

111 Uo. Amit a kormányváltás miatt azonban nem tartottak meg.

112 Fellebbezés a városi választás ellen. *Csiki Lapok*, 1930. március 30.

113 *Csiki Lapok*, 1930. március 30., 1.

ság a Pál Gábor és társai által benyújtott fellebbezést 1930. április 7-i ülésén tárgyalta.¹¹⁴

Az ülésre beidéztek a fellebbezőket, akik teljes számban megjelentek. Nevükben Zakariás Jenő az óvást fenntartotta, a benyújtott dossziéhoz bizonyítékokat csatoltak.¹¹⁵ A fellebbezési indokok felsorolása után Alexandru Vasu, a kettes (román) lista jelöltje az óvás elutasítását javasolta annak megalapozatlansága miatt, és ezzel a választási eredmény elfogadását kérte, valamint azon megyei bizottsági tagok kizárását a döntéshozatalból, akik érintettek voltak a városi választásokon. Kolumbán József bizottsági tag, a magyar lista jelöltje erre hivatkozva a döntéshozatalban nem vett részt.

Az interimár bizottság a kifogásolt pontokat tárgyalva választ is adott a felmerült vádakra:¹¹⁶ a jelöltlisták kifüggesztését csak a törvényhozó testületek választása esetén kell megejteni, a helyhatósági választások esetén a közigazgatási törvény szabályozza a szavazást, ilyenről pedig az nem rendelkezett. A második pontot ugyanazzal az indoklással utasították el. A választói igazolványok kiosztását a helyhatósági választások esetén nem a választási törvény, hanem az 1929. december 31-i 9837. sz. belügyminisztériumi döntés, valamint az 1929/23 110. számú és 1930/3059. számú rendeletek országos szinten szabályozták, és eszerint a helyi közigazgatási szervek, valamint a polgármesterek vagy interimár bizottsági elnökök hatásköre az igazolványok kiosztása. A fellebbezők szerint a ki nem osztott igazolványokat a bizottsági elnök a kompetens bírósághoz kellett volna eljuttassa, amit Faroga szóban és aktákkal teljesítettnek tartott. Ennek ellenkezőjét a fellebbezők nem tudták bizonyítani, ezért a megyei bizottság ezt az okot is elvetette. A válasz szerint a választói igazolványok kiosztása az idézett mi-

114 SJHANR, 7/148. dos. 52. 249. f. Jelen voltak: Aurel Țețu prefektus, Kolumbán József, Ilarie Debu, Hirsch Hugó, Mayer János, Izidor Vlad, Ioan Păcurariu, Kovács Károly bizottsági tagok és Aurel Oțetea megyei főtitkár.

115 A kifogásolt pontok: a választási bizottság elnöke elmulasztotta a választási törvény 52. és 53. cikke szerinti választási listák kifüggesztését, a választói igazolványokat nem a törvénynek megfelelően osztották ki, a választói lapokat a választási törvény 61. cikke szerint nem függesztették ki, a választói lapokat vékony, átlátszó papírra nyomtatták, a közalkalmazottakat a főnökeik vitték szavazni és nyomást gyakoroltak rájuk, a választási bizottság elnöke nem tájékoztatta anyanyelvükön a szavazás menetéről a választópolgárokat a közigazgatási törvény 398. cikkével ellentétben, szavazatokat semmisítettek meg azon indokból, hogy nem megfelelően voltak a szavazólapok összehajtva, a választási törvény szerint a szavazat ebben az esetben nem számít semmisnek, két szavazó nem saját igazolvánnyal szavazott le. SJHANR, 7/148. dos. 52. 253. f.

116 SJHANR, 7/148. dos. 52. 253–257. f.

niszteri döntéssel összhangban történt, és a választás előtti napra tűzte ki a határidőt. A szavazólapok fent említett kiosztási módszere a bizottság szerint úgyszintén csak parlamenti választások esetén volt esedékes. A közalkalmazottak befolyásolását sem fogadták el, mivel az a tény, hogy a főnökkel mentek szavazni, nem bizonyította azt, hogy utasításra szavaztak volna. A szavazópolgárok tájékoztatását ugyan a törvény előírta, azonban arról nem rendelkezett, hogy anyanyelven is köteles ezt megtenni, a magyar jelöltek ezt egyébként megtették. Az érvénytelen szavazatokat a szavazás titkosságának megsértésével indokolták. A fellebbezők tiltakozását Tețu visszautasította, és mint döntéshozó elfogadta a szavazási bizottság döntését, amely szerint a más igazolványokkal szavazókat nem lehetett azonosítani. A vita után az elnök szavazásra bocsátotta a fellebbezést, amelyet a tagok szavazattöbbséggel visszautasítottak, a választásokat pedig érvényesítették.¹¹⁷

A megyei ideiglenes bizottság döntése ellen a Magyar Párt a kolozsvári Felülvizsgálati Bizottságnál is fellebbezett, az esetet június 30-án¹¹⁸ tárgyalták, azonban a választásokat ekkor sem semmisítették meg. A tanács 1930. augusztus 22-én megalakult.¹¹⁹ Az alakuló ülésen a prefektus megbízásából Gheorghe Guiman központi járási főszolgabíró vett részt. Zeidner Alfréd tagsága ellen óvást nyújtottak be összeférhetlenség miatt, mivel a kifogás szerint az általa vezetett cég szerződéses viszonyban állott a várossal. Az indítványt azonban 12 szavazattal 9 ellenében elvetették. Jog szerinti tagoknak az egyházak részéről Costea szépvízi görögkatolikus és Ciocan madfalvi görögkeleti lelkészeket hívták be, ami ellen a magyar tanácstagok tiltakoztak, mivel egyikőjük sem volt csíkszeredai. Ezután a polgármester-választás következett, ahol az egyetlen jelölt Victor Faroga volt, akit 15 szavazattal választottak meg.¹²⁰ Polgármester-helyettes Sz. Cseh István lett 21 szavazattal, a városi állandó választmányba Gál Józsefet, Alexandru Vasut és Részegh Viktort választották be.¹²¹

117 SJHANR, 7/148. dos. 52. 258. f. Egyhangú szavazással csak az első pontot fogadták el.

118 *Csíki Lapok*, 1930. június 22., 1.

119 Megalakult Csíkszereda városi tanácsa. *Csíki Lapok*, 1930. augusztus 24., 2.

120 *Csíki Lapok*, 1930. augusztus 24., 2.

121 Uo. Az igazoló bizottságban Lőrincz József, Zeidner Alfréd, Mayer János, Gheorghe Bălănoiu és Bermann Márkus, a pénzügyi bizottságban Lőrincz József, Zeidner Alfréd és Mayer János, az építészeti bizottságban Vécsey Gábor, Hajnód L. Ferenc, Gheorghe Bălănoiu és Péter Ferenc, a népjóléti bizottságban Tóth Kálmán, Ion Cris-tea és Silvia Tețu lettek tagok.

A megyei tanácsot szeptember 10-re rendkívüli ülésre hívták össze, ekkor a királyra letett hűségeskü után a közigazgatási törvény által létrehozott megyei szövetségbe való belépés kérdését tárgyalták meg. A tanácstagok hosszan vitáztak erről, végül 19 szavazattal 7 ellenében elvetették, mivel a belépés többletköltségekkel járt volna.¹²² A megyei állandó választmány szeptemberig nem alakult meg, addig jogköreit a prefektus által vezetett interimár bizottság látta el. Az alprefektusi tisztséget megszüntették, feladatait a választmány elnöke vette át. A választott tanács júniusi megalakulásakor erre a tisztségre dr. Pittner Árpád ügyvédet választották meg. A prefektus távollétében a helyettesítést a központi - csikszeredai vagy felcsiki - főszolgabíró, ebben az esetben Gheorghe Guiman látta el. Például az 1930. szeptember 3-i állandó bizottsági és a szeptember 10-i megyei közgyűlési ülésen ő képviselte a kormányt.¹²³

A megyei állandó bizottság szeptember 1-én alakult meg, miután a kolozsvári minisztériumi igazgatóság megerősítette a testületet. Az állandó bizottság az interimár bizottság feladatát vette át, amely utolsó ülését szintén szeptember 1-én tartotta, amikor elfogadták a megye költségvetését,¹²⁴ emellett megvizsgálta a március-szeptember között, az állandó bizottság megalakításáig a közigazgatási választások kapcsán benyújtott óváásokat, és ennek következtében szeptemberre több községben is újabb választásokat írt ki.¹²⁵ A költségvetés elfogadása után az állandó bizottságnak átadták a megye pénzügyvitelét, leltárát, a bizottsági tagok letették az esküt, és megtartották az első ülésüket.¹²⁶

A gazdasági válság megyei következményeit a megyei tanács 1930. november 29-i, őszi közgyűlésén tárgyalták meg. A megyei költségvetés egy év alatt 1 millió lejjel csökkent. Pittner Árpád memorandumot is készített, amelyben a megye gazdasági életét, főleg a fakereskedelmet és állattenyésztést érintő visszaesést, a gyári leépítéseket (3600 munkást kellett elbocsájtani) és a gazdák eladósodását érintő problémákat mutatta be.¹²⁷ Emellett a megye területére érvényes adókimetések 1925 és 1930 között megháromszo-

122 SJHANR, 7/148. dos. 49. 366-370. f.

123 Uo. és SJHANR, 7/148. dos. 52. 745. f.

124 SJHANR, 7/148. dos. 52. 735-742. f.

125 Gyergyócsomafalva, Gyergyóbékás, Csiktaploca, Csíkszentsimon, Gyergyószentmiklós. Községi pótválasztások. *Csiki Lapok*, 1930. szeptember 7., 2.

126 SJHANR, 7/148. dos. 52. 743-745. f.

127 Csík vármegye törvényhatóságának 1930. évi őszi közgyűlése. *Csiki Lapok*, 1930. december 7., 1.

rozódtak.¹²⁸ Pittner a megye közigazgatási működéséről is készített egy jelentést. Eszerint az általa irányított állandó bizottság a megyében fellépő közigazgatási és költségvetési-pénzügyi kérdésekkel foglalkozott, emellett ellenőrizte a megyei és községi közigazgatási működést.¹²⁹

A közigazgatási törvény alapján a megyei tanács minden tavaszi ülészakán tisztújítást kellett elvégezni. Az 1931. évi márciusi tavaszi közgyűlésen László Dezsőt újraválasztották elnöknek, alelnökök Emil Precup és Török Ferenc maradtak. A kolozsvári revíziós bizottság költségvetés-módosítási javaslatának elfogadása után a magyar képviselők nevében Pittner Árpád a magyar nyelv közigazgatási használatának kérdését terjesztette elő, a döntésig ideiglenesen lehetett használni.¹³⁰

1931 tavaszán újabb kormányválság alakult ki, a király Nicolae Iorga vezetésével egy szakértői kormányt nevezett ki. A kormányváltás „szükségszerű” következménye volt a közigazgatási átalakítás, a törvényt az új kormány módosította. Ennek következtében az egy évvel korábban választott közigazgatási testületeket feloszlatták, helyettük – hivatalosan az újabb választások kiírásáig – ideiglenes bizottságokat állítottak fel. Az állandó bizottság elnöki (alispán) funkcióit először a prefektus, később az újonnan létrehozott prefektúrai igazgatói tisztség birtokosa vette át. 1931. április 26-án miniszteri rendelettel Dinu Stolojant nevezték ki prefektusnak, aki 1931. április 30-án vette át a hivatalt.¹³¹ Május 13-án megjelent az állandó bizottság ülésén, ahol felolvasta a Hivatalos Közlöny 1931. május 12-i számában

128 21 millió 641 ezer lejről (1925) 1930-ra 68 millió 633 ezer lejre nőtt. Uo. 1926-ban Popiceanu pénzügyigazgató helyét Valeriu Mureşan vette át, aki 1929-ig töltötte be a funkciót. Az exponenciális adókievetések az ő nevéhez köthetők. Őt követte Gheorghe Iliescu, aki 1929 és 1933 között töltötte be a funkciót, őt elbocsájtása után György Gábor váltotta az igazgatóság élén.

129 Csíktaploca, Gyergyóalfalu, Kászonaltiz, Csíkszentmárton községekben bíró-, jegyző-, pénztárosválasztási szabályellenességek miatt kellett vizsgálni. Csíktaplocán az ideiglenes bizottság működésével voltak gondok. Gyergyószentmiklóson a választott tanács nem tudott megalakulni, mivel az október 28-ra újra kiírt választásokat is megóvták. Ezek mellett a megyei vagyonkezelést rendben találták. SJHANR, 7/148. dos. 49. 625–629. f.

130 Csík vármegye törvényhatóságának 1931. évi tavaszi közgyűlése. *Csíki Lapok*, 1931. március 29., 1.

131 *BOJC*, 1931/10. sz. május 1., 1. Stolojan nem a helyi románság köréből, hanem Bukarestből származott, Vintilă Brătianu (volt pénzügyminiszter és miniszterelnök) sógora volt és a Vlad Ţepeş Ligája nevezetű politikai tömörülés képviselője, amelynek az ő veje, Grigore Filipescu (1886–1938) volt konzervatív és néppárti politikus volt a vezetője. *Csíki Lapok*, 1931. május 3., 1.

közölt királyi rendeletet, amely megszüntette az állandó bizottsági elnöki funkciót és az ezzel járó jogköröket, amelyek átruházódtak a megyei prefektusra.¹³² A prefektus ezután átvette a Pittner Árpád által vezetett hivatalt és az alárendelt szolgálatokat.¹³³ Május 19-én minisztertanácsi rendelettel a megyei tanácsot és az állandó bizottságot oszlatták fel, és ideiglenes bizottságot hoztak létre,¹³⁴ amelyet július 30-i miniszteri rendelettel további négy taggal bővítettek.¹³⁵ A megyei interimár-bizottság május 19-én alakult meg és tette le az esküt a prefektus és a jelen lévő Iancu Bărbat ortodox lelkész előtt.¹³⁶ Júliusban az újonnan létrehozott prefektúra-igazgatói, gyakorlatilag a prefektus-helyettesi tisztséget Tiberiu Pop foglalta el.¹³⁷ Gyergyószentmiklós és Csíkszereda élére is új ideiglenes bizottságokat neveztek ki.¹³⁸ Augusztusban a gyergyószentmiklósi bizottságot egy új grémium vette át Makkay Domokos elnökletével.¹³⁹

A megyében a jegyzőségeket a kolozsvári minisztériumi igazgatóság háttározata alapján az új prefektus 1931. május 20-án a megyei hivatalos lapban közzétett rendelete szervezte át.¹⁴⁰ Kilenc körjegyzőséget hoztak létre: Csíkrákos (idecsatolták még Göröcsfalva és Csíkvacsárcsi községeket), Csíkmindszent (Csíkszentlélek), Csíkszentmiklós (Csíkborzsova), Csíksomlyó (Csíksomortán, Csobotfalva), Csíkelne (Csíkpálfalva), Csíkszentmárton (Csíkcsekefalva), Csíkkozmás (Lázárfalva), Kászonaltíz (Ká-

132 SJHANR, 7/148. dos. 53. 1931. május 13-i állandó bizottsági ülés jegyzőkönyve. 392. f.
133 Uo.

134 *BOJC*, 1931/12. sz. június 1., 1. Az ideiglenes bizottság tagjai: Gustav Olteanu, Balogh Lajos, Nicolae Adler, Mayer János, Kolumbán József.

135 Kiegészítették a megyei ideiglenes tanácsot. *Csíki Lapok*, 1931. augusztus 9., 4. Ezzel a bizottság 9 tagúra bővült, az új tagok: Sándori Mihály (gyergyószentmiklósi ügyvéd), Krausz Jenő (csíkszentdomokosi lakos), Ioan Alexandru csíkszentgyörgyi görögkatolikus lelkész és Solymossy Károly csíkszeredai ügyvéd. SJHANR, 7/148. dos. 53. Az 1931. augusztus 7-i megyei ideiglenes bizottsági ülés jegyzőkönyve. 621. f.

136 SJHANR, 7/148. dos. 53. Az 1931. május 19-i megyei ideiglenes bizottsági ülés jegyzőkönyve 397. f.

137 *Csíki Lapok*, 1931. július 26., 2.

138 A gyergyószentmiklósi ideiglenes bizottság: Mihail Dobreanu elnök, Sáska András, Bíró Lajos, Török Tamás, Lukács Tamás, Balázs Vilmos, Ioan Gheorghiu tagok. *BOJC*, 1931/11. sz. május 15., 1. A csíkszeredai ideiglenes bizottság: Gustav Olteanu elnök, Sz. Cseh István, Marcu Bermann, Moldován János, Csibi Károly, Lőrincz József tagok. *BOJC*, 1931/12. sz. június 1., 2.

139 Tagok: Aurel Negoescu, Teodor Chindea, Sáska Andor, Pongrácz Elek. *Csíki Lapok*, 1931. augusztus 9., 4.

140 *BOJC*, 1931./12. sz. szeptember 1., 3.

szonfeltíz és Kászonimpér) és Tusnád (Csíkverebes) központokkal.¹⁴¹ A többi község önálló jegyzőség maradt. Az 1931. szeptember 1-i 18. számú megyei hivatalos lapban közölték a járási és a községi beosztásokat. Az 1925-ös községi határok annyiban módosultak, hogy Gyergyóbékás időközben két községre oszlott fel: Almásmezőre (románul Bicaz-Chei vagy Poiana Mărului) és Békásra (románul Bicazul Ardelean), a két községet ekkor azonban újraegyesítették.¹⁴² Csík megye eszerint a megyeszékhely városi községre (Csíkszereda), illetve egy nem megyeszékhely városi községre (Gyergyószentmiklós), valamint négy járásra¹⁴³ (központi, szépvízi, szentmártoni, gyergyószentmiklósi) és 57 községre oszlott.¹⁴⁴ A megyei ideiglenes bizottság a községi tanácsokat sorra oszlatta fel, emellett adóemelés is eszközölt.¹⁴⁵

Az 1931-ben felállított közigazgatási testületek csak egy évig maradtak hivatalban. A Iorga vezette „egységkormány” a gazdasági válság sújtotta ország problémáit képtelen volt megoldani. A kormány a politikai pártok szemében hitelét veszítette, 1932. május 31-én pedig lemondott, de 1932. június 6-án Alexandru Vaida-Voevod vezetésével újra a Nemzeti Parasztpárt alakíthatott kormányt.¹⁴⁶ Csík megye prefektusi tisztségét 1932. június 10-től újra Aurel Țețu foglalta el.¹⁴⁷ Június 11-től a régi helyébe új megyei időközi bi-

141 Uo.

142 *BOJC*, 1931/18. sz. 1931. szeptember 1., 1.

143 *Központi járás*: Csíkkarcfalva, Csíkcsicsó, Csobotfalva, Csíkdánfalva, Göröcsfalva, Csíkjenőfalva, Csíkszőgöd (külváros), Csíkszentlélek, Csíkmadaras, Csíkmind-szent, Csíkrákos, Csíkszentdomokos, Csíkszentkirály, Csíkszentimre, Madéfalva, Csomortán, Csíksomlyó, Csíkszenttamás, Csíktaploca, Csíkvacsárcsi. *Szépvízi járás*: Borzsova, Csíkdelne, Csíkszépvíz, Gyimesbükk, Gyimesközéplak, Gyimesfelsőlak, Csíkszentmihály, Csíkszentmiklós, Csíkpálfalva. *Szentmártoni járás*: Csíkmenaság, Csíkbánkfalva, Újkászton, Csatószeg, Csíkcekefalva, Csíkszentgyörgy, Csíkkozmas, Csíkjakabfalva, Kászonimpér, Lázárfalva, Kászontaltíz, Kászonfeltíz, Csíkszentmárton, Csíkszentsimon, Tusnád, Verebes. *Gyergyói járás*: Gyergyóbékás, Kilyénfalva, Csomafalva, Gyergyóditró, Gyergyóhodos, Gyergyóalfalu, Gyergyószárhegy, Gyergyóremete, Gyergyóújfalú, Gyergyótölgyes, Gyergyótekerőpatak, Vasláb.

144 Uo.

145 *BOJC*, 1931/22. sz. október 15., 4. A megyei útdát emelték fel az 1931. október 12-i időközi bizottsági ülésen. Október–november során jelentek meg a községi tanácsokat feloszlató rendeletek a megyei hivatalos lapban.

146 Scurtu: i. m. 305–306.

147 *BOJC*, 1932/12. sz. június 15., 1. Csíkmege új prefektusa. *Csíki Néplap*, 1932. június 15., 1.

zottság lépett.¹⁴⁸ A városi bizottságok helyébe is újonnan kinevezettek léptek. Csíkszereda élére visszakерült Victor Faroga, a gyergyószentmiklósi időközi bizottság tagjai Ioan Păcurariu elnök, Iuliu Nap, a helyettese, Artemiu Boeriu, Kémenes István és Leopold József lettek.¹⁴⁹ Az új megyei időközi bizottság felülvizsgálta a megyei községi beosztásokat, Gyergyóbékás községet újra kettéosztották Almásmező (Bicaz-Chei) és Békás (Bicazul Ardelean) községekre.¹⁵⁰ Zsögöd 1931-es Csíkszeredához csatolását is megsemmisítették, az előbbi külvárosi státussal kapcsolódott Csíkszeredához.¹⁵¹

A felváltott megyei és városi időközi bizottságok működését az új testületek is megvizsgálták. Tiberiu Pop prefektúrai igazgató ellen bűnvádi eljárás indult hűtlen kezelés miatt.¹⁵² 1931. június 13-án, amikor az Olteanu vezette időközi bizottság átvette a város irányítását, 1 680 883 lejrt kapott a választott tanácstól Csíkszeredában. 1932. július 22-én Victor Faroga, az új interimár-bizottság elnöke azonban csak 25 lejrt tudott átvenni.¹⁵³ Az új városi vezetés a folyamatban levő, költségvetés által fedezetlen munkálatokat beszüntette.

1932. szeptember 21-én megjelent a közigazgatást módosító törvény, amellyel az előző kormány által felosztatott választott községi és megyei tanácsokat visszaállították.¹⁵⁴ Októberben újjalakult a csíkszeredai városi és a megyei tanács is. Csíkszereda polgármestere egyhangú szavazással Faroga

148 Aurel Țetu prefektus-időközi bizottsági elnök, Ilarie Debu, Kovács Károly, Török Lipót, Zakariás Bálint, Daradics Félix, Mayer János, Izidor Vlad, Frank Miklós, Részegh Viktor tagok. SJHANR, 7/148. dos. 54. Az 1932. június 13-i megyei időközi bizottsági ülés jegyzőkönyve. 131. f.

149 Interimár bizottságok kicserélése. *Gyergyó*, 1932. június 19., 1.

150 A szétválasztás indoka a község túlméretezettsége volt, az egyesített község 9000 főt számlált. SJHANR, 7/148. dos. 54. 203–204. f.

151 Uo. 204. f. Ez a beosztás 1939-ig maradt meg, amikor Zsögödöt végleg Csíkszeredához csatolták.

152 Az igazgató fizetését előre felvette, a megyei költségvetést károsította, a tevékenysége miatt okozott hiányt a tisztviselők fizetéséből fixálták. Felfüggesztették Csíkvármegye alispánját. *Csíki Néplap*, 1932. július 3., 3. A felfüggesztett prefektusi igazgató hagyatéka. *Csíki Néplap*, 1932. július 17., 3.

153 Csíkszereda város tanácsüléséből. *Csíki Lapok*, 1933. március 12., 1. A gazdasági válság mellett az egyéves időközi bizottság tevékenysége miatt a városi költségvetés 2 millió lejre redukálódott. Csíkszereda város tanácsüléséből. *Csíki Lapok*, 1933. március 26., 1.

154 Az iparosság mellőzésével alakult meg az új városi tanács. *Csíki Néplap*, 1932. október 12., 1. Az állandó bizottság tagjai: Kolumbán József, Gál József, Élthes Károly.

maradt, helyettese Részegh Viktor lett.¹⁵⁵ A megyei tanács elnöke újra László Dezső lett a tanácstagok 21 szavazatával, alelnököknek Török Ferencet 20 és Ilarie Debut 19 szavazattal választották meg.¹⁵⁶

Azokban a községekben, ahol a Iorga-kormány előtti időszakban nem működött választott tanács, decemberre választásokat írtak ki.¹⁵⁷ Gyergyószentmiklóson december 12-re írtak ki tanácsválasztást.¹⁵⁸ A választásra három listát nyújtottak be, az elsőt Maximilian Câmpian helyi ügyvéd, a Constantin Argetoianu által vezetett Agrárpárt színeiben adta be, a második listát az Országos Magyar Párt, a harmadikat a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja.¹⁵⁹ A választáson az agrárpárti¹⁶⁰ és az OMP-lista majdnem egyenlő eredménnyel végzett, a kommunista lista nem szerzett elég szavazatot a bejutáshoz.¹⁶¹ A városi tanács a választások után sem tudott megalakulni, először Ioan Păcurariu időközi bizottsági elnök,¹⁶² majd Makkay Do-

155 Uo.

156 Az állandó választmány tagjai: Ábrahám József, Ilarie Debu, Adorján Imre, Kovács Károly. Ma délelőtt megalakult vármegyénk visszahelyezett parlamentje. *Csíki Néplap*, 1932. október 12., 3. Az 1929-es közigazgatási törvénnyel szemben 1932-ben a paraszpárti kormány már nem adta vissza a megyei állandó bizottság elnökének alispáni jogköreit, azok a prefektus kezében maradtak, aki az üléseken a bizottság elnöki funkciót is gyakorolta. A prefektus helyettesítését a megyei főjegyző, Aurel Oțetea látta el.

157 A választásokat a következő időpontokra írták ki: december 9.: Csíkszentmiklós, Csekefalva, Csíkszentmárton, Csíkszentsimon (10–10 képviselő). December 10.: Csíkkarcfalva (10), Csíkdánfalva (12), Csíkmadaras (12), Csíkszentdomokos (16), Csíkszentimre (10), Csíkszenttamás (14), Csíktaploca (12), Gyergyóbékás (16), Almásmező (16), Gyergyóditró (16), Gyergyóalfalu (16). December 13.: Zsögöd (10), Csíkmindszent (10), Borzsova (8), Gyimesbükk (16), Gyimesfelsőlok (12), Csíkszentmihály (12). December 15.: Kászónújfalu (10), Csatószeg (8), Csíkszentgyörgy (12), Csíkkozmas (10), Kászónimpér (8), Kászónaltíz (8), Kászónfeltíz (10), Gyergyóhodos (10), Gyergyóremete (16), Gyergyótölgyes (14). Ismét választunk, ezúttal községi eljárásokat. *Csíki Néplap*, 1932. november 16., 1.

158 Uo.

159 *Gyergyó*, 1932. december 4., 3.

160 A Câmpian-lista többsége is magyar volt. Uo.

161 Az Agrárpárt 785, a Magyar Párt 827, a Falusi és Városi Dolgozók Blokkja 112 szavazatot kapott. Ennek következtében az első két lista 9–9 helyet nyerhetett a tanácsban. Garda: *Az Országos Magyar Párt és Gyergyószentmiklós közlélete...* II. kötet. Id. kiad. 410.

162 A megyei állandó bizottság 1933. február 28-i ülésén Păcurariu fellebbezését tárgyalta. Păcurariut a városi tanács 1933. február 14-i alakuló ülésén kizárták a tanácstagok közül, a bizottság a tanácstagi póttag általi be nem töltése miatt a

mokos óvta meg az eredményeket.¹⁶³ Május 29-én a városi tanács újabb alakuló ülést tartott, ami ellen Lőrincz Károly és Iuliu Nap nyújtott be óvást, amit a bizottság elutasított.¹⁶⁴ Polgármesternek Max Câmpian¹⁶⁵ szavazták meg, azonban a tanács megalakulását a prefektus megsemmisítette, és továbbra is időközi bizottság vezette a várost.¹⁶⁶

1933-ban a kormány állami kiadáscsökkentés céljából több megyei pénzügyigazgatóságot összevont. Az év elején a pénzügyi adminisztráció új központjára Székelyudvarhely tűnt esélyesnek, áprilisban azonban Sepsiszentgyörgy székhellyel hozták létre a közös háromszéki és Csík megyei pénzügyigazgatóságot. A csíkszeredai pénzügyigazgatóság csak adóbehajtási és kifizető osztályként maradt meg, a Csík megyei adókiivetések a sepsiszentgyörgyi igazgatóság jogkörébe kerültek. A csíkszeredai kirendeltség vezetője György Gábor lett Gheorghe Iliescu addigi pénzügyigazgató helyett.¹⁶⁷ Szintén kiadáscsökkentő céllal a járásokat is csökkentették. Csík megyében a gyergyói járást országosan 26 másik járással együtt megszüntették.¹⁶⁸ Ennek következtében Solomon Cotta főszolgabírórt rendelkezési állományba helyezték. A járás feloszlásával a prefektus sem értett egyet, mivel a megyei közigazgatást jelentősen megnehezítette a rendelkezés, ezért július elején már nem hajtották végre a döntést.¹⁶⁹ A helyi magyarság vezetői június 3-án a prefektusnál számoltak be a megye területén általuk sérel-

tanács megalakulását megsemmisítette. SJHANR, 7/148. dos. 55. Az 1933. február 28-i megyei állandó bizottsági ülés jegyzőkönyve. 43–45. f.

163 Gyergyószentmiklós városházáról *Csíki Lapok*, 1933. március 26., 3.

164 Az 1933. június 19-i megyei állandó bizottsági ülés jegyzőkönyve. SJHANR, 7/148. dos. 55. 163–166. f.

165 A polgármester-választáson Câmpian 13 szavazatot kapott, Ferenczy Balázs 6-ot, Ioan Păcurariu 3-at. A gyergyószentmiklósi tanács alakuló ülése. *Csíki Lapok*, 1933. június 4., 4.

166 Továbbmarad az interimár bizottság Gyergyószentmiklóson. *Csíki Lapok*, 1933. július 23., 3.

167 Udvarhelyhez csatoltak. *Csíki Lapok*, 1933. február 5., 1. *Csíki Lapok*, 1933. április 9., 2. Visszaköveteljük a pénzügyigazgatóságot. *Csíki Lapok*, 1933. október 29., 1. Iliescu 1929-ben Valeriu Mureșantól vette át a pénzügyigazgatói tisztséget.

168 Feloszlatták a gyergyói járást. *Csíki Lapok*, 1933. június 11., 3. Többek között a kézdivásárhelyi és a parajdi járásokat is feloszlatták. Emellett felmerült a betegségyező pénztár Marosvásárhelyre költöztetése. Riasztó hírek Csíkvármegye feloszlásáról. *Csíki Lapok*, 1933. június 18., 3.

169 Visszaállították a gyergyói járást. *Csíki Lapok*, 1933. július 16., 2. Az egy havi feloszlás ideje alatt Solomon Cotta öngyilkos lett, a gyergyói főszolgabíróság élére Gheorghe Gabor, volt szentmártoni főszolgabírórt nevezték ki.

mesnek tartott eseményekről.¹⁷⁰ A Nemzeti Parasztpárt kormányról való végleges távozása után a közigazgatást az újra hatalomra kerülő Nemzeti Liberális Párt alakította át.

Liberális kormányzás (1933–1937)

Az új kormány immár „rutinszerű” első feladata a prefektuscseré volt. Az 1933. november 15-i 2944. számú királyi rendelettel Csík megye prefektusának – először delegált minőségben – Valeriu Oțetea addigi megyei főügyész lett kinevezve.¹⁷¹ 1934. április 3-án véglegesítették tisztségében.¹⁷² A megyei hivatalos lap 1934. március 1-i számában közölték a gyergyószentmiklósi járás kettéosztását egy tölgyesi és egy gyergyói járásra, a szépvízi, központi (felcsíki) és szentmártoni (alcsíki) járások beosztásai a régiékre maradtak. A tölgyesi járást három község alkotta: Gyergyóbékás (Bicazul Ardelean), Almásmező (Bicazul Chei) és Gyergyótölgyes.¹⁷³ Tölgyesi főszolgabírónak Eigel Mihály prefektúrai közigazgatási tisztviselőt nevezték ki.¹⁷⁴

Hosszú huzavona után a gyergyószentmiklósi városi tanács 1934 februárjában alakulhatott meg,¹⁷⁵ azonban a 18 választott tanácstag közül nyolcan lemondtak,¹⁷⁶ helyüket nem lehetett betölteni, a prefektúra 1934. április 13-ra helyhatósági választásokat írt ki a városba.¹⁷⁷ A választásokat azon-

170 Megemlítették a gyergyótölgyesi és gyergyóbékási lakosság önkényes területfoglalását a szomszédos (elsősorban gyergyótekerőpataki és gyergyókilyénfalvi) közbirtokosságok birtokaiból. Javasolták, hogy a megyei nyugdíjak elosztásánál a fedezethiány miatt a legrászorultabbak élvezhessenek prioritást, rámutattak, hogy a pénzügyigazgatóságok továbbra is kivetik az illetékegyenértéket, amit a pénzügyminisztérium is törvényellenesnek tartott. A közbirtokosságok autonómiáját megsértik az erdészeti hivatalok, ugyanis beleszólnak a jövedelem-felhasználásba, a belső ügyvitelbe, ezek mellett a megyei közigazgatással kapcsolatban sérelmezték a községi interimár bizottságok működését, a közigazgatási állások betöltésénél hiányolták a kellő méltányosságot, illetve az állami óvodák finanszírozási nehézségeit is említették. Küldöttség a prefektúrán. *Csíki Lapok*, 1933. június 11., 1.

171 *BOJC*, 1933./27. sz. november 15., 1. Csík megye új prefektusa Oțetea Valer lett. *Csíki Lapok*, 1933. november 19., 3. A prefektusi hivaltalt november 16-án vette át.

172 *BOJC*, 1934/9. május 1., 6.

173 *BOJC*, 1934/5. sz. március 1., 2.

174 Április 1-től új főszolgabíróság. *Csíki Lapok*, 1934. március 11., 3.

175 *Csíki Lapok*, 1934. március 4., 4.

176 Ferenczy Balázs, Kercső Ignác, Ioan Păcurariu, Csiby János, Gál János, Gaál Alajos, Mátis Albert és Kary István. *BOJC*, 1934/5. sz. március 1., 1.

177 Uo.

ban nem tartották meg, az addigi tanácsokat feloszlatták, helyükbe időközi bizottságokat neveztek ki az 1934. március 18-i módosított közigazgatási törvény alapján tartandó választások lebonyolításáig.¹⁷⁸ A prefektus a választásokat május végén, június elején hirdette ki. A vidéki községekben egységesen 10 tanácsost választottak.¹⁷⁹ A gyergyószentmiklósi városi tanácsválasztást 1934. június 25-re írta ki a prefektus, az alakuló ülést július 6-ra, abban az esetben is, ha időközben óvást nyújtanak be; a csíkszeredai városi tanácsválasztást a belügyminiszter szintén június 25-re, a megyei tanácsválasztást június 30-ra rendelte el.¹⁸⁰

A kormány és a helyi románság képviselői, illetve a Magyar Párt megyei vezetői tárgyalni kezdtek a megyei és a városi választásokra állítandó egységes listáról. A kormánypárt 24 megyei tanácsi helyből 11-et ajánlott fel az OMP-nek, aki először 16 helyet kért; a városi tanács esetében 13 helyet és az alpolgármesteri tisztséget ajánlották fel.¹⁸¹ A kormánypárt és az OMP a gyergyószentmiklósi választásokról meg tudott egyezni, itt a Liberális Párt

178 Csíkvármegyének és a két városnak interimár bizottsága. *Csíki Lapok*, 1934. március 25., 3. A megyei időközi bizottság tagjai: Ábrahám József, Adler Miklós, Adroján Imre, Zaharie Blaga, Gheorghe Cerbu, Romulus Ciocan, Daradics Félix, László Dezső, Aurel Nicolescu, Tudor Spiru, Izidor Vlad.

Csíkszeredai időközi bizottság: Victor Faroga, Balogh Lajos, Octavian Bărbat, Marcu Bermann, Biró József, Frank Miklós, Holló Gábor, Emil Neamțiu, Részegh Viktor.

Gyergyószentmiklós: Aurel Negoescu, Ioan G. Nicolescu, Ioan Kuligovszki, id. Szász István, Szántó Gyula, Pauline Ilie, Biró Vencel. Az időközi bizottságok március 26-án vették át hivatalukat.

179 Június 14.: Vasláb, Csatószeg, Csíkszentsimon, Csíkszentimre, Csíkszentkirály. Június 16.: Gyimesfelsőlok, Gyimesközéplak, Gyimesbükk, Csíkszépmező, Csíkszentmiklós, Zsögöd. Június 17.: Gyergyótölgyes, Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva, Csíkszentlélek, Csíkindszent. Június 18.: Csíkszentgyörgy, Csíkbánkfalva, Csíkmenaság, Csíkszentmárton, Csekefalva, Csíkközmező. Június 20.: Lázárfalva, Csobotfalva, Csomortán, Csíkdelne, Csíkszentmihály, Borzsova, Gyergyóbékás, Almásmező (Bicazu-Chei). Június 22.: Csíktaploca, Csíkverebes, Csíkszenttamás, Csíkszentdomokos. Június 23.: Csíksomlyó, Kászonszék, Kászonszék, Kászonszék, Kászonszék, Kászonszék. Június 24.: Újkászonszék, Tusnád, Gyergyószárhegy, Gyergyóhodos. Június 25.: Göröcsfalva, Csíkvacsárcsi. Június 26.: Gyergyóremete, Csíkmedarás, Csíkdánfalva, Karcfalva, Jenőfalva. Június 27.: Gyergyóújfalva, Kilyénfalva, Tekerőpatak, Csíkcsicsó. Június 28.: Madéfalva, Csíkpálfalva, Gyergyóditró, Csíkrákos. *BOJC*, 1934/10a. sz. május 22., 1-2.

180 *BOJC*, 1934/11. sz. június 1., 2.

181 A Magyar Párt elnöki tanácsának ülése és a községi választások. *Csíki Lapok*, 1934. május 27., 1.

nem volt eléggé beágyazódva, a 18 választott tanácsstag közül 3 helyet és a polgármesteri széket kérték. Emellett Max Câmpian helyi ügyvéd külön listát állított fel.¹⁸² Először úgy tűnt, hogy Csíkszeredában is sikerül egyezséget kötni, a 28 tanácsosi helyből 20-at tarthatott meg az OMP és két alpolgármesteri tisztséget, azonban a román képviselők nehezményezték, hogy a listán az első, illetve az utolsó hét helyre kerültek volna, így két listát nyújtottak be június 12-én.¹⁸³ A június 30-i megyei választásra az OMP a 24 helyből 16-t kért magának, 8-at a románságnak tartott volna fenn, végül a nagyobb román pártokkal megegyezve a választott tanácsstagok listáján 15, az állandó bizottsági helyekből 3 jutott a magyaroknak¹⁸⁴

A városi választásokon szoros eredmény alakult ki, Csíkszeredában az OMP 545, a román pártok 325 szavazatot kaptak, ezzel 17 helyet az OMP, 11-et a román lista kapott. Gyergyószentmiklóson Câmpian listája 1030, az OMP 504 szavazatot kapott, a harmadik, a kiszgazda-lista nem érte el a bejutási küszöböt, ezzel a Câmpian-lista 12, az OMP 6 mandátumot szerzett.¹⁸⁵ Annak ellenére, hogy a megyei választásokra megegyezés történt, két listát nyújtottak be, az egyezményes mellett egy gyergyóit, amelynek felállításával Câmpiant gyanúsította a sajtó.¹⁸⁶ A választásokon a bejutási küszöböt csak a paktumos lista lépte át.¹⁸⁷

A városi tanácsok július 6-án alakultak meg. A csíkszeredai tanács alakuló ülésén a jog szerinti tanácsstagokat is igazolták, majd a tanácsstagok megválasztották a polgármestert.¹⁸⁸ Mivel nem volt egyezményes lista, a polgár-

182 Egyezés a Gheorgheni-gyergyószentmiklósi tanács választásra. *Csíki Lapok*, 1934. június 3., 3.

183 A Magyar Párt városi tagozata összeállította a csíkszeredai városi tanács listáját. *Csíki Lapok*, 1934. június 10., 1. Önálló listával megy a községi választásba a helybeli magyarság. *Csíki Lapok*, 1934. június 17., 1.

184 A megyei tanács választása. *Csíki Lapok*, 1934. június 17., 2. *Csíki Lapok*, 1934. június 24., 1. A jelöltlista magyar tagjai: László Dezső, Szakács Balázs, Ábrahám József, Pittner Árpád, Antal Áron, Balázs Ferenc, Gaál Endre, Sass Antal, Nagy Jenő, György Gábor, Bányász Sándor, Szántó Lőrinc, Adorján Imre, Angi István, Kockás Béla. A lista román jelöltjei: Nicolae Dăncu (ügyvéd, Csík megyei parlamenti képviselő a Nemzeti Liberális Párt színeiben), Alexandru Vasu, Ilarie Debu, Izidor Vlad, Anton Mera, Theodor Anastasiu, Ioan Kuligovszki, Kahan Ernő, Marcu Ber-

mann.
185 A városi tanácsválasztás. *Csíki Lapok*, 1924. július 1., 3.

186 Gyergyónak 22 megdöntetlen embere hadat üzent az egész vármegyének. *Csíki Lapok*, 1934. június 24.

187 Megalakult a megyei tanács. *Csíki Lapok*, 1934. július 15., 3

188 Jog szerinti tagok: Tudor Spiru állami gimnáziumi igazgató (a Petru Rareș Gimnázium igazgatója, amely a volt polgári leányiskolát váltotta fel), Ștefania Cicancia

mester személyében sem egyeztek meg előre a felek, a polgármesteri székre egy magyar és egy román jelölt is volt. Daradics Félix és Victor Faroga (az utóbbi esélyeit növelte a jog szerinti tanácsstagok szavazati joga) 16–16 szavazatot kapott. De mivel érvényes választáshoz kétharmados többség kellett volna, a kérdés eldöntése a belügyminiszterre hárult. Az alpolgármester-választásnál csak Bakó Kálmán tudott elég szavazatot (29-et) szerezni, ezért a két másik helyettest szintén a belügyminiszter nevezhette ki.¹⁸⁹

Július 6-án Gyergyószentmiklóson ritkaságszámba menő alakuló gyűlést tartott a városi tanács, amelyen részt vett Valeriu Ȑtetea prefektus is.¹⁹⁰ Az alakuló ülésről csak Theodor Chindea, a helyi állami líceum igazgatója hiányzott, ez azonban Ioan Păcurariu volt időközi polgármesternek már kellő indok volt arra, hogy fellebbezzen a tanács megalakulása ellen. Szabó György, az ülés korelnöke visszautasította a fellebbezést. Ezután Păcurariu a polgármester- és alpolgármester-választás ellen is előterjesztést nyújtott elő, amit azzal indokolt, hogy a módosított közigazgatási törvény szerint ezekre a tisztségekre a belügyminiszter nevezhet ki személyeket. Ezt az indítványt is elvetették. 19 szavazattal Max Cămpian választották meg, szemben Aurel Negoescu időközi polgármester 4, Ferenczy Balázs 14, Ioan Păcurariu 4 és Török Tamás 5 szavazatával.¹⁹¹ A választott tanács az időközi bizottságtól július 18-án vette át a hivatalt.¹⁹² A megalakulás után a gyergyószentmiklósi városi tanács továbbra sem működött nyugodt körülmények között. Gheorghe Cerbu megyei főügyész – aki Valeriu Ȑteteát váltotta ebben a tisztségben utóbbi prefektussá váló kinevezése után – szeptemberben feljelentést tett Cămpian polgármester ellen, ezért fizetése folyósítását megtiltották, ugyanis kiderült, hogy tartozik a Hargita Banknak és a Kincstárnak is.¹⁹³ 1934 augusztusában Gyergyószentmiklós vidéki községgé való vissza-

háztartási iskola-igazgató, Ioan Borcan ortodox lelkész, Vasile Chele állami elemi iskolaigazgató, Clement Lungociu a görögkatolikus egyház részéről, Kozán Imre a mezőgazdasági kamara delegáltja. A városi tanács megalakulása. *Csiki Lapok*, 1934. július 8., 2.

189 Uo.

190 Lássuk a medvét! *Gyergyói Lapok*, 1934. július 14., 1. Községi tanácsok megalakulása. Uo.

191 Uo.

192 Átvette a vezetést az új városi tanács. *Gyergyói Lapok*, 1934. július 21., 3.

193 Cămpian augusztusban 6400 lejt vett fel, azelőtt pedig július hónapra már 5000 lejt előleget is, amellelt, hogy Negoescu időközi polgármester arra a hónapra már az illetményét felvette. Mellékes, hogy ekkoriban Cămpian a polgármesteri fizetés csökkentését javasolta a városi tanács tagjainak. Városi ügyek. *Gyergyói Lapok*, 1934. szeptember 22., 2.

minősítése is felmerült, ami egy 10 000 lakossal rendelkező településen feletébb furcsa döntés lett volna.¹⁹⁴ 1935 folyamán a város ex-lex (elfogadott költségvetés nélküli) állapotba jutott, ugyanis Păcurariu alpolgármester és a Magyar Párt tanácsstagjai éles vitába keveredtek a költségvetési tételek szabályszerűsége fölött.¹⁹⁵ Annak ellenére, hogy röviddel a megalakulás után a városi tanács ellen folytak a vizsgálatok, a testület 1935 második feléig hivatalban maradhatott.¹⁹⁶ 1935. szeptember végén Alexandru Pretorianu belügyminisztériumi vezérfelügyelő folytatott vizsgálatot, a megyei liberálisok pedig Oțetea prefektusnál kérték Câmpian felfüggesztését. Az egyik vádpont a magyar egyházak túlfinanszírozása volt.¹⁹⁷ Ezután a tanács feloszlátása következett, és új időközi bizottság lépett hivatalba Aurel Negoescu vezetésével, ezt követően több helyhatósági választást nem írtak ki.¹⁹⁸

A városi tanácsok után július 12-én megalakult a megyei tanács. Jog szerinti tagoknak igazolták Gheorghe Cerbut¹⁹⁹ mint a mezőgazdasági kamara delegált tagját, és Aurel Țețu volt prefektust. Megyei tanácselnöknek László Dezsőt, alelnököknek Ilarie Debu és Nicolae Dâncu ügyvédekét választották meg, az állandó bizottságba pedig beválasztották Ábrahám Józsefet, Pittner Árpádot, Adorján Imrét és Izidor Vladot.²⁰⁰

1934 szeptemberében a kisebbségi tisztviselőknek az államnyelv ismeretéből kellett vizsgáznuk. A Csík megyei vizsgáztató bizottságot Valeriu Oțetea prefektus, Spiru Tudor, a csíkszeredai állami gimnázium (Petru Rareș, a volt polgári leányiskola) igazgatója és Gheorghe Marinescu liceu-

194 *Gyergyói Lapok*, 1934. augusztus 18., 3.

195 Ex-lexben a város. *Gyergyói Lapok*, 1935. május 11.

196 Câmpian bukaresti ismerettséggel rendelkezhetett, amit példáz az 1935-ös gyergyószentmiklósi szövetkezetek megalakulása körüli eset. Az új szövetkezeti törvény alapján a városban kettő is alakult, az egyik Câmpian, a másik Teofil Benea, szintén helyi ügyvéd vezetésével. Ennek igazgatóságában és bizottságaiban a helyi magyar és román elit több képviselője is részt vett (pl. Aurel Negoescu, Iuliu Nap, Alexandru Sabău városi főjegyző, Fazakas István közbirtokossági elnök, Puskás István bankigazgató, Benke Antal volt polgármester. Câmpian Bukarestben járta ki, hogy az ő szövetkezete kapjon működési engedélyt. *Gyergyói Lapok*, 1935. március 20., 2. Zavar a gyergyói szövetkezetek körül. *Csíki Lapok*, 1935. április 14., 3.

197 Vizsgálat a gheorgheni-i tanács ellen. *Csíki Lapok*, 1935. október 6., 3.

198 *Csíki Lapok*, 1935. november 3., 3. *Gyergyói Lapok*, 1936. május 12., 2.

199 Aki egyben megyei főügyész is volt

200 Az állandó bizottság póttagjai: Antal Áron, Koczás Béla, Anton Mera lettek, számvizsgálók Nagy Jenő, Gaál Endre, Szántó Lőrinc, Teodor Anastasiu és Marcu Bermann. Megalakult a megyei tanács. *Csíki Lapok*, 1934. július 15., 3. Megalakult a megyei tanács. *Gyergyói Lapok*, 1934. július 21., 3.

mi tanár alkották. Szeptember 14-én a megyei központi és Csíkszereda városi tisztviselők, szeptember 15-én a jegyzők és a főszolgabírószágok tisztviselői vizsgáztak.²⁰¹ A nyelvvizsgák eredményeit csak 1935 tavaszán tették nyilvánossá. A megyei tisztviselők közül kettőnek sikerült, öt pótvizsgára maradt, három megbukott; a csíkszeredai városi tisztviselők közül ketten tették le sikeresen, négyen pótvizsgára maradtak, ketten végleg megbuktak, a gyergyószentmiklósi tisztviselők közül kettőnek sikerült, egy tisztviselő végleg, heten egy esetleg sikeres pótvizsga letételéig buktak meg.²⁰²

Az 1935. március 30-i megyei tanácsülésen a magyar és román tanácsstagok a költségvetés-tervezetben a csendőrségnek (5000 lej) és a román templomok harangjaira szánt (133 920 lej) összegek miatt vitatkoztak. A tételleket megszavazták a magyar tanácsstagok is, miután elérték azt, hogy ennek fejében a többi egyház számára 430 000 lejt fognak folyósítani.²⁰³ Csíkszeredában is az ortodox és görögkatolikus egyházak részére nagyobb összeget fordítottak.²⁰⁴

A megyei tanács ülésein többször vita tárgyát képezte a felekezetek költségvetésből való támogatása. Az 1934-es közigazgatási választások előtt, amikor pár hónapig időközi bizottság irányította a megyét, az államkasszából Csík megyének tartozásként átutalt 500 000 lej többségét az ortodox és görögkatolikus egyházak részére különítették el.²⁰⁵

A prefektus 1936. október 29-én a szabadságjogokat korlátozó rendeletet bocsájtott ki a megye területére. Ebben korlátozta a gyülekezési (tilos volt titkos vagy éjszakai összejövetel tartása, kivétel a jogi személlyel rendelkező intézmények; kiskorúak politikai gyűléseken nem vehettek részt) és

201 A vármegyei közigazgatási tisztviselők nyelvvizsgálója. *Csíki Lapok*, 1934. szeptember 16., 3.

202 A nyelvvizsgák eredménye a megyében. *Csíki Lapok*, 1935. április 7., 3.

203 *Csíki Lapok*, 1935. április 7., 3.

204 Az 1935. április 11-i költségvetés-megállapító ülésen az ortodox templom befejezésére 40 000, görögkatolikus templom építési munkálatainak megkezdésére 20 000 lejt szavaztak meg. A város legnagyobb számú felekezete, a római katolikus egyház részére 20 000 lejt szavaztak meg, míg a (kisebb létszámú) református egyház részére nem szavaztak meg költségvetési tételt. A város 1935–36. évi költségvetése. *Csíki Lapok*, 1935. április 14., 1.

205 A csíkszeredai görögkeleti templom építésére 250 000, a madéfalvi görögkeleti templom építésére 80 000, a csíkszentgyörgyi görög katolikus templom harangalapjára 30 000, a békási görög katolikus plébánia részére 30 000 lejt fizettek ki. Nem egyházi támogatás csak a madéfalvi állami és vasúti iskolák részére folyósított 55 000 lejt volt. Hogyan osztott fel Csík megye interimár tanácsa félmillió lejt? *Csíki Lapok*, 1934. június 25., 1.

szólásszabadságot (tilos volt tiszteletlenséget kifejezni a nemzeti zászlóval, a hivatalos nyelvel, az államvallással és annak képviselőivel, valamint a román állammal, annak alapintézményeivel és a nemzeti történelemmel szemben). A rendelet megszegését börtönbüntetéssel szankcionálhatták.²⁰⁶

A Csíki Magánjavak ügye a korszak megyei közéletében az egyik neuralgikus kérdésnek számított. 1929-ben a magyar képviselők, látván, hogy a kisajátítás ellen belföldön nem lehet elérni eredményt, a Népszövetség elé vitték az ügyet, amely parciális visszaszolgáltatásról döntött. A román kormány 1934-ben törvénybe iktatta a népszövetségi döntést, vagyonkezelőként a román kultuszminisztert, a román kereskedelmi és iparügyi minisztert, a Csík Megyei Tanácsot és a megyei prefektust jelölve meg. A 8 tagú igazgatótanácsot a megyei tanácsnak kellett volna felállítania, az 1935. októberi őszi gyűlésen a tanácsstagok erről nem tudtak megállapodni.²⁰⁷ A kérdést újratárgyalták az 1936. évi tavaszi ülésen, ekkor a román tanácsosok azon az állásponton voltak, hogy az igazgatótanácsba csak a megyei tanácsosok közül lehet tagot választani, ugyanis a vagyont a megyei lakosságnak szolgáltatták vissza, ennek képviselője pedig a tanács, ezzel szemben a magyar képviselők szerint a vagyon székely tulajdonosai közül kell felállítani a Magánjavak vezetőségét. A román tanácsosok tiltakozásképp a választástól távol maradtak, a magyar tanácsosok pedig megejtették a választást.²⁰⁸ Június 30-ára Őtetea prefektus összehívta az igazgatótanácsot a lemondatásuk érdekében, ennek azonban nem engedelmeskedtek.²⁰⁹ A Magánjavak ügye a későbbiekben sem rendeződött.

A megyei tanács tavaszi közgyűlésein megtartották az évi tisztújításokat, ekkor újraválasztották az elnököt, alelnököket.²¹⁰ 1936-ban a kormány új közigazgatási törvényt fogadott el.²¹¹ A törvény visszaállította az alprefektusi funkciót, amelyet Aurel Őtetea töltött be, aki 1932-től a megyei prefektúra igazgatója volt, ami tulajdonképpen ugyanannak a tisztségnek

206 A prefectura szigorú rendelete. *Csíki Lapok*, 1936. november 1., 3.

207 A Magánjavak átvételének tárgyalása a megyei gyűlésen. *Csíki Lapok*, november 3., 1.

208 Az igazgatótanácsba beválasztottak: Györgypál Domokos, Ábrahám József, Kovács Károly, Gál József, Adorján Imre, László Dezső, Gaál Endre, Benke Antal. A vármegyei tanács üléséből. *Csíki Lapok*, 1936. május 3., 1.

209 Pál Gábor: A Csíki Magánjavak (3.). *Székelyföld*, 1998. szeptember, 118.

210 Az 1935. március 30-i tavaszi közgyűlésen László Dezsőt elnöknek, Ilarie Debut és Nicolae Dăncuț alelnököknek választották újra. A megyei tanács tavaszi közgyűlése. *Gyergyói Lapok*, 1935. április 12., 2.

211 Monitorul Oficial, 1936/73. sz. március 27. Vö. Nagy: i. m. 180.

felelt meg.²¹² A törvény hatálybalépése után az 1936. április 30-i megyei tanácsi ülésen tartottak új elnökválasztást, László Dezső nem vállalta tovább a tisztséget, így Pittner Árpád lett az új megyei tanácselnök, az alelnökök személye nem változott.²¹³ Az új törvény a megyei állandó bizottság struktúráit is megváltoztatta, tagjai a megyei ügyköröket ellátó öt bizottság referensei lettek. A tanácsstagok 3 magyar és 2 román bizottsági referensben állapodtak meg.²¹⁴ 1937-ben kétszer is tisztújítást tartottak. Február 1-jén, az első évi közgyűlésen a szokásos tisztújítást tartották meg, ekkor a vezetőségben nem történt változás.²¹⁵ Ezen az ülésen fogadták el a Vaslábhoz tartozó Marosfő, Boták és Tinkák külön közigazgatási egységgé alakítási kérelmét. A Békáshoz tartozó Damuk hasonló kérelmét a parasztpárti és kormánypárti tanácsstagok vitáját eldöntendő ekkor még egy vizsgálóbizottságot küldtek ki, augusztusban már a két község megalakulhatott.²¹⁶

Az új közigazgatási törvény rendelkezése szerint a megyei tanácsstagok felét kisorsolták, 1937. június 20-ra pedig kiegészítő megyei választásokat írtak ki. A megyei magyar és román elit a tanácsstagokat illetően megegyezett, ezért választást sem kellett tartani, a tagokat a július 1-i ülésen igazolták, az ezután következő elnökválasztáson pedig a februári tisztújítás eredménye ismétlődött meg.²¹⁷

A megye azon községeiben, ahol választott tanács működött, szintén kisorsolás után kiegészítő helyhatósági választásokat írt ki a prefektus.²¹⁸

212 Dr. Oțetea Aurel Ciuc megye subprefektje. *Csiki Lapok*, 1936. április 19., 1. Dr. Oțetea Aurel Ciucmegye subprefektje. *Gyergyói Lapok*, 1936. április 26., 4.

213 A vármegyei tanács üléséből. *Csiki Lapok*, 1936. május 3., 1.

214 Közigazgatási bizottság: Ábrahám József, pénzügyi: László Dezső, közoktatásügyi: Pittner Árpád, közegészségügyi: Anton Mera. A közmunkaügyi bizottság vezetője személyében – ami a megegyezés szerint egy román illetett volna meg – a tanácsstagok nem tudtak megegyezni, így azt ekkor nem töltötték be. Aurel Țețu kifejezte elégedetlenségét a tanács működését érintően, és a feloszlást javasolta. Uo.

215 A pénzügyi bizottság tagjai: László Dezső, Szántó Ádám, Gaál Endre, Teodor Anastasiu, Marcu Bermann. Vármegyei tanácsunk ülése. *Csiki Lapok*, 1937. február 7., 1.

216 Uo. Két új községet létesítettek a megyében. *Csiki Lapok*, 1937. augusztus 8., 4.

217 Nem lesz megyei tanácsválasztás. *Csiki Néplap*, 1937. május 19., 4. A 12 igazolt tanácsstag: Ábrahám József, László Dezső, Nagy Jenő, Kolumbán József, Márton András, Máthé László, Nicolae Dăncu, Alexandru Vasu, Teodor Anastasiu, Izidor Vlad, Marcu Bermann, Anton Mera. Közgyűlést tartott a megyei tanács. *Csiki Néplap*, 1937. július 7., 2. A megyei állandó bizottság tagjai: Pittner Árpád, Ábrahám József, László Dezső, Anton Mera, Izidor Vlad. A vármegyei tanács üléséből. *Csiki Lapok*, 1937. július 4., 1.

218 1937. május. 11.: Csatószeg, Gyimesközéplek, Gyergyótölgyes. Május 12.: Csikszentlélek, Csikszentmiklós, Gyergyóditró. Május 13.: Csikmenaság, Csikszentsimon.

Áprilisban a csíkszeredai tanács tagjai egy részét is kisorsolták, a kiegészítő választásokat pedig június 20-ra írták ki.²¹⁹ A választást azonban nem kellett megtartani, a román és magyar elit egyetlen listában egyezett meg.²²⁰ Polgármesternek Farogát választották meg újra a július 5-i ülésen.²²¹

Az 1937. július 1-jei megyei tanácsülésen a prefektus a megye helyzetéről általános beszámolót tartott. A megye 61 településéből 41-ben működött választott tanács, és ígérete szerint az időközi bizottságok által irányított községekben is ki lesznek írva a választások. A tanácstagok közül László Dezső a gyergyószentmiklósi helyzetet sérelmezte, ahol szinte megszakítás nélkül 8 éve időközi bizottság működött, Ábrahám József egyes községi tanácsok feloszlását bírálta, emellett a tanácstagok azt is szóvá tették, hogy a szomszédos Maros megye Gyergyóvárhegy község odacsatolása után területek kiszakítására készült Ditró, Remete és Szárhegy községekből is.²²²

Csík megye tisztviselőinek száma 1936-ban 17 volt, ez a szám 1937-re 26-ra nőtt, a községi jegyzők száma 43-ról 47-re.²²³ A megyei költségvetés is stabilizálódott, az évet a megye két millió lejes többlettel zárta.²²⁴ 1936-ban nemzetiségi bontásban a megyei közigazgatásban a központi (prefektúra) hivatalnál 8 tisztviselőből 4 román, 3 magyar volt, a külső szolgálatoknál (főszolgabíróságok, jegyzőségek) 5 főszolgabíróból 1 magyar (Lengyel József szépvízi főszolgabíró), az öt szolgabíróból 2 magyar. A megye 47 jegyzője közül 25 román, 19 magyar, 2 német nemzetiségű volt. Összesen a 98

Május 14.: Zsögöd, Csíkszentdomokos. Május 15.: Borzsova, Csíkdelne, Almásmező. Május 16.: Csobotfalva, Gyimesbükk, Gyergyóbékás. Május 17.: Bánkfalva, Csekefalva. Május 18.: Csíkszépvíz, Jenőfalva, Gyergyóhodos. Május 19.: Csíkszentmárton, Csíkpálfalva, Csomafalva. Május 20.: Göröcsfalva, Vacsárcsi. Május 21.: Kászonzaltíz, Kászonzeltíz. Május 22.: Csíkrákos, Karcfalva. Május 23.: Kilyénfalva, Csíkszentmihály, Csíkszenttamás. Május 24.: Vasláb, Kászonzimpér, Kászonzakabfalva. *BOJC*, 1937/9. sz. április 5., 1–2.

219 Kisorsolták a városi tanácsosokat is. *Csíki Néplap*, 1937. április 7., 3.

220 A városi tanácsba így bekerült: Ioan Cristea szenátor, Octavian Bărbat, Ioan Hamza, Constantinescu, Gheorghe Oană, Tuma Mátyás, Iosif Bermann román részről, Takács Lajos, Bakcsi Károly, Holló Gábor, Berek Ferenc, Hajdu Áron, Zakariás Jenő, Élthes Károly. A városi tanács kiegészítése. *Csíki Néplap*, 1937. június 16., 4.

221 Az alpolgármester-választáson Bíró Józsefet 29 szavazattal megválasztották, Bakó Kálmán 15 és Emil Neamțiu 12 szavazata nem volt elegendő, ezért a belügyminiszter Neamțiu-t nevezte ki. A városi tanács polgármester választó közgyűlése. *Csíki Lapok*, 1937. július 11., 1. *Csíki Lapok*, 1937. augusztus 8., 2.

222 *Csíki Lapok*, 1937. július 4., 1.

223 Albert István: Csík megye a mai megyei közigazgatási statisztikai adatai tükrében. *Magyar Kisebbség*, 1937. 14. sz., 384–386.

224 Uo.

megyei központi tisztviselőből 59 román, 33 magyar, 3 német és 3 egyéb nemzetiséghez tartozott. A teljes Erdélyt tekintve az összes magyar nemzetiségű magyar tisztviselő száma 361 volt, ez 11,85%-os arányt jelentett.²²⁵ Csík megyében a magyar tisztviselők száma az erdélyi átlag háromszorosa volt.

A királyi diktatúra évei (1938–1940)

1937 végére az 1933-ban megválasztott parlament ciklusa lejárt. A választások lebonyolítására II. Károly király újra Gheorghe Tătărescu nemzeti liberális párti miniszterelnököt bízta meg kormányalakítással, aki hivatalát november 17-én foglalta el. A képviselőválasztásokat december 23-ra, a szenátorválasztásokat december 25–28-ra írták ki. A kormánypárt, eltérően a szokásostól, nem szerezte meg az abszolút többséghez szükséges 40%-os szavazatarányt, a király pedig a kevéssel 9% fölötti szavazatot szerző, Octavian Goga és Alexandru C. Cuza vezette Nemzeti Keresztény Pártot bízta meg kormányalakítással, amely december 28-án lépett hivatalba.²²⁶ A Goga-kormány „rutinszerűen” leváltotta a prefektusokat, a megyei tanácsok helyébe időközi bizottságokat nevezett ki. Csík megye prefektusi tisztségét 1937. december 30-tól Nicolae Ionescu mérnök vette át.²²⁷ Az időközi bizottságok összetétele január végén, február elején kerültek nyilvánosságra. Január 17-én az új prefektus Csíkszereda élére iktatta be az új bizottságot, a kisebb megszakításokkal a várost majdnem 12 évig irányító Faroga ebből már hiányzott, és ezután sem került vissza a vezetésbe.²²⁸ Február elején a megyei tanácsot is időközi bizottság váltotta fel.²²⁹ A prefektus márciusra

225 Kovács Árpád: A megyei közigazgatási tisztviselők megoszlása Erdélyben az 1936. évben. *Magyar Kisebbség*, 1937. 12. sz., 330–333.

226 Scurtu: i. m. 373–380.

227 *Csíki Lapok*, 1938. január 1., 1.

228 Időközi bizottság a város élén. *Csíki Lapok*, 1938. január 23., 4. Új városi időközi bizottság. *Csíki Néplap*, 1938. január 19., 3. Az időközi bizottság elnöke Constantin Sechelariu zsongódi igazgató-tanító, helyettese Adelina Pașnicu, Petre Pașnicu csíkszeredai törvényszéki elnök felesége lett. A bizottság tagjai: Mayer János, Octavian Bărbat, Solymossy Károly, Ioan Tatu, Tuma Mátyás, Nicolae Anghel és Ioan Bălăceanu. Victor Faroga ezután ügyvédként tevékenykedett tovább. Új ügyvédi iroda. *Csíki Lapok*, 1938. február 27., 4.

229 Kinevezték Csíkmegye új időközi bizottságát. *Csíki Lapok*, 1938. február 6., 4. Gheorghe Marinescu mérnök lett az elnök, Ioan Gligor orvos az alelnök. Tagok: Mihai Nanașian, Mihail Boldor, Grigor Ziglea, Ioan Colceriu, Zakariás Antal, Tudor Spi-

20-ra megyei, március 22-re csíkszeredai városi, a többi településre február 25. és április 1. közti időpontokra helyhatósági választásokat írt ki.²³⁰

Az 1937. december és 1938. február között eltelt idő egy korszak utolsó, átmeneti jellegű időszaka volt a két világháború közötti Románia történetében. A király és az őt támogató politikai elit a parlamentáris rendszer fenntartását már nem tartották elsőrendű kérdésnek. Az új kormánypártnak inkább az antiszemitizmusa, mintsem a politikai befolyása volt erős. 1938. február 10-én a kormány lemondott, az újabb kormány pedig nem parlamenti választásokat, hanem egy új alkotmány elfogadását célzó népszavazást írt ki február 27-re. A megyei közigazgatási vezető apparátus kinevezési „szokásai” is megváltoztak, a prefektusok már nem egy-egy politikai párt-hoz közelálló személy közül kerültek ki, hanem a hadsereg tisztikarából. Az új miniszterelnök Miron Cristea, maroshévízi születésű pátriárka lett. A Goga-kormány által kinevezett prefektust február 13-án Eugen Rizescu ezredes, a helyi zászlóalj parancsnoka váltotta.²³¹ Az új kormány első legfontosabb feladata a népszavazás lebonyolítása volt. Csík megyében a 45 000 választóból 40 000 vett ezen részt, és a hivatalos eredmények szerint csak 3-an utasították el az új alkotmányt.²³²

Az addig működő időközi bizottságok feloszlata után a megyei közigazgatást a prefektusi hivatal irányította. Az új alkotmány, majd az új közigazgatási törvény az ország politikai rendszerét alapjában megváltoztatták, egy hivatásrendi, korporatív államot építve ki.²³³ A közigazgatási törvény elfogadásáig az adminisztratív egységek beosztásáról több terv is készült,²³⁴ Csík megyét a Gyulafehérvár székhellyel létrehozott Maros Tartományhoz csatolták.²³⁵ A tartományok élére királyi helytartók kerültek, Maros tarto-

ru, Ion Hurubeanu, Kerezi Géza, Besil Sava, Ilie Șarpe, Csató János, Ioan Nedelca, Simion Ungureanu.

230 A megyei és községi választások. *Csíki Lapok*, 1938. január 23., 2.

231 Csíkvármegye új prefektusa. *Csíki Lapok*, 1938. február 13., 2.

232 A csíkmegyei népszavazás eredménye. *Csíki Lapok*, 1938. február 27., 4.

233 Az új alkotmány a Monitorul Oficial 1938. február 27-i 48., a közigazgatási törvény az 1938. augusztus 14-i 187. számában. Vö: Nagy: i. m. 32., 182.

234 Elkészült a közigazgatási törvény. *Csíki Lapok*, 1938. április 10., 1. Eszerint 7 közigazgatási kerület jött volna létre Brassó, Bukarest, Craiova, Iași, Chișinău, Temesvár és Kolozsvár székhelyekkel. Megmaradnak a jelenlegi megyei beosztások. *Csíki Lapok*, 1938. május 15., 2. Ciuc-Csík vármegye az Olt kormányzósághoz tartozik. *Csíki Lapok*, 1938. június 5., 1. Ekkor 7 helyett már 10 kormányzóság létrehozásáról volt szó, az Olt kormányzóság Gyulafehérvár székhellyel alakult volna meg.

235 Maros Tartományt a következő megyék alkották: Csík, Fehér, Fogaras, Kisküküllő, Maros, Nagyüküllő, Szeben, Torda, Udvarhely. Nagy: i. m. 182.

mány helytartója Dănilă Papp nyugalmazott altábornagy lett,²³⁶ aki a csíki prefektúrára szeptember 13-án utazott le, hogy megismerje a megyei és pénzügyigazgatósági tisztviselői kart.²³⁷ Az új közigazgatási törvény a megyék jogi személyiségét megszüntette, így ez a szint a járásokkal együtt eljelentéktelenedett.²³⁸

Csíkszereda élére a még a Goga-kormány által kinevezett Sechelariu helyébe áprilistól először Petre Pașnicu törvényszéki elnök, majd, miután ez utóbbit a belügyminisztérium felmentette állásából, Petre Corduban került.²³⁹ Ugyanekkor Rizescut felmentették prefektusi tisztségéből, helyette Victor Mihail ezredest nevezték ki a sepsiszentgyörgyi hadkiegészítő-parancsnokságtól.²⁴⁰ Októberben Szász Gergely ügyvédjelölt személyében magyar nemzetiségű polgármestere lett a városnak, helyettese Teodor Sbârcea volt.²⁴¹ Ugyanebben az időszakban a megyei közigazgatás területén más személycserék is lezajlottak, György Gábor pénzügyigazgató Lugosra helyezték át, helyébe Vasile Coiculescu érkezett. A megyei központi közigazgatástól 11 tisztviselőt helyeztek át a gyulafehérvári tartományi hivatalokba.²⁴²

236 Az új közigazgatási reformtörvény szentesítése és a tartományi helytartók eskütétele. *Csíki Lapok*, 1938. augusztus 21., 1. Papp Acsván, a volt Zaránd vármegye területén született, a wiener-neustadti katonai akadémián tanult, az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében kezdte katonai pályafutását, az első világháborúban először őrnagy a galíciai fronton, majd az 54. hadosztály vezérkari főnöke, 1918-ban pedig az olasz fronton szolgált. A háború befejezése után kinevezték az Erdélyi Román Kormányzótanácsba, és tábornokká léptették elő. Papp Dănilă tábornok marostartományi királyi helytartó beiktatása és életrajza. *Csíki Lapok*, 1938. szeptember 4., 1.

237 Papp Dănilă királyi helytartó látogatása. *Csíki Lapok*, 1938. szeptember 18., 8.

238 Nagy: i. m. 182.

239 Új polgármester Mercurea-Ciuc város élén. *Csíki Lapok*, 1938. július 24., 6.

240 Felmentették állásából a Ciucmegyei prefektust. *Csíki Lapok*, 1938. július 24., 6.

241 Csíkszereda város új polgármestere. *Csíki Lapok*, 1938. október 6., 1. Beiktatták új hivatalába Szász Gerőt. *Csíki Néplap*, 1938. október 12., 3. Szász csupán 34 éves volt, amikor kinevezték Csíkszereda élére, azelőtt közigazgatási tisztviselőként dolgozott.

242 Új pénzügyigazgató a kivetési osztály élén. *Csíki Lapok*, 1938. október 6., 1. A Gyulafehérvárra áthelyezett csíkmegyei tisztviselők. *Csíki Lapok*, 1938. november 6., 4. Aurel Oțetea addigi alprefektus közigazgatási felügyelő lett, Valeriu Oțetea volt prefektust a helytartóság jogi osztályára helyezték át, többek között Molnár József megyei főjegyzőt is áthelyezték. A csíki prefektúra ezután 15 tisztviselővel működött tovább, a prefektus a közigazgatás vezetését Benkes Béni főszámvevőre bízta.

A királyi diktatúra alatt Gyergyószentmiklós élén először Alexandru Sabău volt városi főjegyző, majd 1939 áprilisától Teodor Anastasiu helyi ügyvéd, a *Gazeta Ciucului* megyei román lap volt főszerkesztője voltak polgármesterek.²⁴³

Mihail prefektus 1939. február 9-én, 49 éves korában meghalt, az új prefektus február 15-től Gheorghe Teodorescu ezredes lett.²⁴⁴ Őt áprilisban Storojineți (észak-bukovinai megye, ma Ukrajnához tartozik) megye élére nevezték ki, helyét Iosif Drâmba alezredes, a csíkszeredai helyőrség parancsnoka vette át.²⁴⁵ Ugyanebben az évben a Magyar Népközösségnek és a Nemzeti Újjászületés Frontjának a helyi szervei is megalakultak. A Magyar Népközösségnek létesült mind csíki, mind gyergyói tagozata. A gyergyói magyarság nevében Gaál Alajos közölte a csatlakozási szándékot február 5-én. 1939. április 22-én a Romániai Magyar Népközösség megbízásából Teleki Ádám és Mikó László²⁴⁶ Csíkszeredába utazott, hogy a helyi szervezetet megalakítsák.²⁴⁷ A csíki tagozat ideiglenes jelleggel alakult meg,²⁴⁸ és a korszak végéig ez maradt a státusa. A gyergyói tagozat júniusban alakult meg, amikor szintén Teleki Ádám érkezett Gyergyószentmiklósról, ahol Gaál Alajossal és Stengel Károllyal tárgyalva létrehozták a tagszervezetet az előbbi elnöksége alatt.²⁴⁹ A Nemzeti Újjászületés Frontja megyei titkárait szeptemberben nevezték ki olyan személyek közül, akik azelőtt is részt vettek a megyei közigazgatás életében.²⁵⁰

243 *Csíki Lapok*, 1939. január 1., 1. *Csíki Lapok*, 1939. április 23., 3.

244 Hirtelen meghalt Mihail Victor ezredes-prefektus. *Csíki Lapok*, 1939. február 12., 1. Beiktatták Csíkmege új megyefőnökét. *Csíki Lapok*, 1939. február 19., 4.

245 Új prefektus. *Csíki Lapok*, 1939. április 30., 2.

246 A Nemzeti Újjászületési Front Legfelső Nemzeti Tanács tagja, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület vezető személyisége. Mikó Imre: *Huszonkét év. Az erdélyi magyarság politikai története 1918. december 1-től 1940. augusztus 30-ig*. Stúdium, Budapest, 1941, 228.

247 *Csíki Lapok*, 1939. február 12. Csíkvármegye Magyar Népközössége, *Csíki Lapok*, 1939. április 30., 1.

248 Elnöke Kolumbán József lett, alelnökök Ábrahám József és Máthé László, főtitkár Adorján Imre, titkár Szathmári László. A különböző szakosztályok elnökei: Pittner Árpád (gazdasági), Biró Ferenc (kulturális), Kovács Károly (szociális). Uo. Kovács az 1939. június 1–2-i parlamenti választásokon a szellemi foglalkozásuk listáján bekerült a parlamentbe.

249 Megalakult a Magyar Népközösség gyergyói tagozata. *Csíki Lapok*, 1939. június 4., 3.

250 A földművelési csoport vezetője Max Cămpian volt gyergyószentmiklósi polgármester lett, az ipar és kereskedelmi csoport élére Octavian Bărbatot nevezték ki, a szellemi foglalkozásuk vezetését pedig Teodor Anastasiu akkor hivatalban lévő gyergyó-

Az új rendszerben a megyéknek korlátozott beleszólási joguk maradt a saját ügyeik irányításába, a főbb kérdések nem ezen a szinten dőltek el. A kisebbségi nyelvhasználat a rendeleti szabályozások miatt visszaszorult. 1938 júniusától Csíkszeredában csak román nyelvű feliratok, reklámok és hirdetések jelenhettek meg, mind hivatalos, mind magáncéllal.²⁵¹ Ugyanebben az időben csatolták végleg Csíkszeredához Zsögödöt.²⁵² A megyei közélettel kapcsolatban még megjegyzendők az egyes községek között elő-előforduló viták. Gyergyóbékás lakosai még az 1920-as években a tekerőpataki közbirtokosság 778 hold területét önkényesen birtokba vették. Az ügyben indított pert Tekerőpatak megnyerte, azonban a román állam közbelépett, a perelt területet megvásárolta és átadta Békásnak. 1938-ban a tekerőpataki község a Gyilkos-tó körül vett 409 hold területet, amit a békásiak miatt nem tudtak birtokba venni. Hasonló helyzetben volt a gyergyóditrói közbirtokosság is, tőle 25 000 hold terület került kisajátításra más, román többségű községek (Gyergyóbékás, Gyergyótölgyes, Borszék, Gyergyóholló, Gyergyóbélbor) számára.²⁵³

A korszak utolsó prefektusváltása 1940 augusztusában történt. Ekkor Drámba helyére Aurel Bogdan nyugalmazott tábornok került.²⁵⁴ Az új prefektus még tárgyalt a magyarság vezetőivel és együttműködésben állapodtak meg, azonban az 1940. augusztus 30-i második bécsi döntéssel Csík megyét Magyarországhoz csatolták. A döntés nyilvánosságra kerülése után a prefektus távozott, miután még találkozott a csíki magyar elit néhány képviselőjével, akik a megye irányítására a magyar közigazgatás bevezetéséig egy ideiglenes bizottságot állítottak fel.²⁵⁵ 1940. szeptember 12-én a csíki kato-

szentmiklósi polgármester kapta. Kinevezték a Nemzeti Újjászületés Arcvonalának megyei titkárait. *Csíki Lapok*, 1939. szeptember 10., 4. 1940 májusában Câmpiant Alexandru Vasu volt prefektus váltotta. A Front megyei tagozatának elnöke Ioan Hamzea volt. Beiktatták a NUA csíkmegyei tanácsát. Uo. 1940. május 12., 4.

251 *Csíki Lapok*, 1938. június 12., 2.

252 Zsögöd községet a városhoz csatolják. *Csíki Lapok*, 1939. április 2., 4.

253 Ismét erőszakos foglalás. *Csíki Lapok*, 1938. május 22., 3. A gyergyóditrói esetre lásd *Csíki Lapok*, 1940. január 6., 2. Megjegyzendő, hogy Gyergyóholló, Borszék és Bélbor községek, amelyek az 1925. évi közigazgatási törvény életbe lépése előtt a megyéhez tartoztak, nem kerültek vissza, hanem Maros megyéhez csatolták őket.

254 Új prefektus Csíkvármegye élén. *Csíki Lapok*, 1940. augusztus 11., 3.

255 Az állandó bizottság a csíki Magyar Népközösség tagjaiból állt össze: Kolumbán József, Kovács Károly, Ábrahám József, Pittner Árpád, Daradics Félix, Eröss Péter, Bíró Ferenc főesperes-plébános, Kovács Pál refromátus lelkész. Huszonkét esztendő után. Csíkmegyén keresztül a történelmi percekben. *Csíki Lapok*, 1940. szeptember 8., 1.

nai parancsnokság élére vitéz Horváth József tábornok került, a megye pedig katonai közigazgatás alá került.²⁵⁶

Összegzés

Csík megye 1918–1940 közötti közigazgatási története több hosszabb és rövidebb korszakra bontható. Az első világháború végétől a román hadsereg bevonulásáig tartó egy hónapban a vármegyei közigazgatás a magyarországi eseményekhez próbált igazodni, a Nemzeti Tanács, a nemzetőrsek, a polgári közigazgatás a háborús viszonyok keltette zavarok minimalizására törekedett. A hadsereg bevonulásával megszűnt az összeköttetés Budapestről, a megye fokozatosan a végrehajtói szerepkört magának vindikáló Román Kormányzótanács és a hadsereg igazgatása alá került. 1919–1920-ban az erdélyi regionális szerv kezdte meg a magyar közigazgatás felszámolását. 1920 áprilisától már a bukaresti kormány nevezte ki a vezetőket a közigazgatási kulcspozíciókba, a békeszerződés pedig kodifikálta ezt a helyzetet. Ugyanebben a korszakban kezdtek megjelenni a megyei életben azok a személyek, akik a két világháború közötti közigazgatási életben kulcsszerepet tölthettek be.²⁵⁷

1920-ra gyakorlatilag a hatalomváltás végbement, 1925-ig választott testületek nem működtek, a megyei és városi közigazgatási vezetők kinevezéssel kerültek pozícióba. 1926-tól az egységesített közigazgatási törvény létrehozta a megyei, városi és községi szintű választott testületeket. Ezek gyakran nem kellőképpen működtek, a tanácsok feloszlata általános jelenség volt a korszakban. Ehhez hozzáadódott, hogy a központi hatalom is beleszóllhatott ezek működésébe. A megye élén álló prefektusok kiléte attól függött, hogy éppen melyik párt volt kormányon. Alexandru Vasu (1920–1922 és 1926–1927 között prefektus) a Averescu vezette Néppárt embere volt, Aurel Țețu, Emil Precup, Ioan Păcurariu a Nemzeti Parasztpárthoz álltak közel. Victor Faroga csíkszeredai „primárt” pedig mind a két nagy párt elfo-

256 Csíkvármegye visszatért. *Csíki Lapok*, 1940. szeptember 15., 1. Katonai közigazgatás az anyaországhoz visszatért Csíkvármegyében. Uo. 3.

257 Ekkor érkezett ide és maradt itt például Izidor Vlad, aki görögkatolikus tábori lelkész, majd a korszak végéig rendre a megyei ügyeket intéző bizottságok tagja volt. Az ügyvédek közül Valeriu és Aurel Oțetea, akik 20 évig a központi közigazgatásban dolgoztak mint megyei főügyész és megyei főjegyző, majd 1933–1937 között mint prefektus és alprefektus; Alexandru Vasu, aki két ízben is megyei prefektus volt, a korszak végén pedig a Nemzeti Újjászületési Front egyik vezetője. Iancu és Octavian Bărbat, előbbi mint csíkszeredai ortodox lelkész, utóbbi mint iparos és több ízben városi tanácsos bírtak befolyással.

gadta. A megyében többségben lévő magyarság a választott megyei és városi tanácsokban tudott többséghez jutni, ezzel pedig bizonyos szintű kontrollt gyakorolni a megyei ügyek felett. Az új törvény területeket csatolt el a megyétől, a tölgyesi járás teljes területe a többi közigazgatási reformmal sem került vissza.²⁵⁸

A kormányok általában mindig hozzányúltak a közigazgatást szabályozó jogrendhez, 1926-ban egy centralizáltabb, de a választott testületeket visszaállító, a megyei elit számára korlátolt ügyvitelt biztosító törvény lépett hatályba. Ennél demokratikusabb volt az 1929-ben elfogadott helyi közigazgatást szabályozó törvény, amely a választott testületek jogköreit kibővítette valamelyest, kisebb decentralizációt vezetve be például az alispáni tisztségnek a megyei tanács általi választhatóságával. Ez gyakorlatilag csak egy évig létezett, a „szakértői kormány” visszaállította a korábbi rendet, választott tanácsok nélkül, ideiglenes bizottságokkal működtette a közigazgatási életet. 1932 és 1938 között választott testületek működhetek, emellett erre az időszakra közigazgatási pozíciókban mérve a magyarság jelentős veszteséget szenvedett el, ekkorra például a Székelyföldön kisebbségbe került a községi jegyzők között. A rövid interimár korszakokat (1927. november – 1928. március, 1929. november – 1930. március, 1931. május – 1932. október) leszámítva Csíkszeredában 1926 és 1938 januárja között választott tanács és polgármester állt a város élén. Ezzel ellentétben Gyergyószentmiklóson a rövid választott tanácsú időszakok (1926. március – 1927. július, 1927. szeptember – 1929. október, 1934. július – 1935. október) helyett inkább interimár-bizottságok működtek. A megye élén a megyei tanács helyett időközi bizottság 1926 után az első és a második közigazgatási törvény közötti átmeneti időszakban (1929. november – 1930. március), a Iorga-kormány idején, az 1934. évi közigazgatási választásokat megelőző időszakban (1934. március – 1936. július) működött. Utóbbi szerv helyettesítette a megyei állandó választmányt is adott esetben (például 1929. november és 1930. szeptember között, miközben 1930 márciusától választott tanácsa volt a megyének).

A királyi diktatúra bevezetésével a megyei közigazgatást kizárólag a prefektúra működtette, az új rendszer tartományosítást vezetett be, a prefektusok a hadseregből kerültek ki, a helyi elitnek a közigazgatásba való beleszólása erősen korlátolt lett, a megye pedig mint közigazgatási egység jelentéktelenné vált.

258 1929 után az 1925-ben elcsatolt községek közül Gyergyótölgyes és Gyergyóbékás került vissza, Gyergyóholló, Bélbor és Borszék pedig Gyergyóvárhegyhez, Salamáshoz és Galócához hasonlóan nem került vissza a megyéhez.

Mellékletek**1. Törvényhatósági bizottsági tagok 1918/1919-ben**

Választókerület	Bizottsági tag	Foglalkozás
Gyergyótölgyes	Dobran Demeter	kereskedő
	Fodor Antal	kereskedő
Gyergyóremete	Puskás Samu	birtokos
	Pál András	birtokos
Gyergyóditró	Liebl Ede	bankigazgató
	László István	tanító
	Császár István	vendéglős
	Fülöp Ákos	bankigazgató
Gyergyószárhegy	Oláh Alajos	birtokos
	Árpa Lajos	jegyző
Gyergyóalfalu	Miklós István	lelkész
	Benke Antal	ügyvéd
Gyergyószentmiklós	Ferenczi István	birtokos
	Kémenes József	birtokos
	Pál József	birtokos
	Pál Ignác	birtokos
Gyergyócsomafalva	Csata Miklós	birtokos
	Tódor János	jegyző
Gyergyóújfalu	Elekes J. Márton	birtokos
	Egyed András	birtokos
	Nagy Albert	birtokos
Gyergyótekerőpatak	Forika Ágoston	birtokos
	Pál Lajos	birtokos
Csíkszentdomokos	Györpál Árpád	jegyző
	Ferencz Antal	birtokos
Csíkszenttamás	Tóth László	jegyző
	Bodor Gyula	birtokos
Csikkarcfalva	Kovács János	rendőrfőnök
Csíkmadaras	Antal Dénes	jegyző
	Pál Lajos	birtokos

Csíkrákos	Fodor Miklós	kántor
	Fekete Imre	lelkész
Csíktaploca	Csedó Imre	birtokos
	Péter József	birtokos
Csíkvárdotfalva	Ambrus Dénes	számellenőr
	Pálfi András	jegyző
Csíkszereda	Hajnód Ignác	ellenőr
	Dávid Ignác	tisztviselő
Csíkszépvíz	Márton László	főszolgabíró
	Sándor András	birtokos
Csíkszentmiklós	Kovács Simon	birtokos
	Lázár Pál	birtokos
Csíkszentkirály	András György	
	Gergely Gergely	jegyző
Csíkszentsimon	Virág Mihály	birtokos
	Csiszér Vilmos	
	Incze Ignác	birtokos
Csíkmenaság	Kassay Lajos	főgimnáziumi igazgató
	Székely Miklós	tanító
Csíkszentgyörgy	Marton Károly	tanító
	Puskás Lajos	jegyző
	Györffi Gyula	
	Potyó Antal	jegyző
Csekefalva	Vitos Pál	ügyvéd
	Gábosi Lajos	jegyző
Tusnád	Ferenczi Béla	jegyző
	Élthes Zoltán	ügyvéd
	Anda Géza	lelkész
Kászonújfalva	Csoboth István	tanító
Kászonaltíz	András Lajos	birtokos
	Bodó József	pénztárnok

2. Főispánok (1918–1940)

Főispán (prefektus)	Hivatali időszak
Györgypál Domokos	1918. november – 1919. április
Valer Neamțiu	1919. április–június
Gheorghe Dubleșiu	1919. június – 1920. április
Alexandru Vasu	1920. április – 1921. december 1926. április – 1927. június
Ernyei Árpád	1922. január – 1922. március
Vasile Cloaje	1922. március – 1922. augusztus 31.
Dumitru Spătar	1922. augusztus 31. – 1924. április
Iuliu Florea	1924. április – 1925. április
Joe German	1925. április 1. – április 14.
Peter Iulian	1925. április 14 – május. 1926. február 6. – 1926. április
Constantin Handra	1925. május – 1926. február
Fanu Stănescu	1927. június – 1928. november
Aurel Țețu	1928. november – 1931. május 1932. június – 1933. december
Dinu Stolojan	1931. május – 1932. június
Valeriu Oțetea	1933. december – 1937. december
Nicolae Ionescu	1937. december 30. – 1938. február 11.
Eugen Rizescu	1938. február – 1938. augusztus
Victor Mihail	1938. augusztus – 1939. február 9.
Gheorghe Teodorescu	1939. február 15. – 1939. április
Iosif Drâmba	1939. április – 1940. augusztus
Aurel Bogdan	1940. augusztus – 1940. szeptember 1.

3. Alispánok

Alispán (alprefektus)	Hivatali időszak
Fejér Sándor	1910 – 1919. április
Gustav Olteanu	1919. április – 1920. január
Gheorghe Urdea	1920. január–április
Dobay Gábor	1921. november – 1922. február 1923. január – 1925. június
Sorbán István	1922. február–május

Aurel Oțetea	1922. február – 1923. január 1932. július – 1938.
Joe German	1925. június – 1927. október
Ioan Filip	1927. október – 1929.
Pittner Árpád	1930. június – 1931. május
Tiberiu Pop	1931. május – 1932. július

4. A megyei tanács elnökei

Elnök	Hivatali időszak
László Dezső	1926. június – 1929. november 1930. március – 1931. május 1932. október – 1936. április 30.
Pittner Árpád	1936. április – 1938. január

5. Csíkszereda polgármesterei

Polgármester/interimár elnök	Hivatali időszak
Ujfalusi Jenő	1910 – 1919. július
Vasile Barbier	1919. július – 1920. január
Iuliu Florea	1920. január – június 1.
Aurel Țețu	1920. június 1. – 1923. január
Dumitru Manț	1923. január – 1924. január
Nicolae Oprea	1924. január – 1925. december
Bíró József	1925. december – 1926. április
Victor Faroga	1926. április – 1931. május 1932. július – 1938. január
Gustav Olteanu	1931. május – 1932. július
Constantin Sechelariu	1938. január–április
Petre Pașnicu	1938. április–július
Petru Corduban	1938. július–október
Szász Gergely	1938. október –

6. Gyergyószentmiklós polgármesterei

Polgármester	Hivatali időszak
Orel Dezső	1907. december – 1919. január
Todor Béla	1919. február – 1919. május

Emil Precup	1919. május 20. – 1920. június 1. 1929. október 6. – 1930. április
Iuliu Florea	1920. június 1. – 1924. április
Partenie Crișan	1924. április – 1925. június
Ion Ciucă	1925. június – 1926. március
Benke Antal	1926. március – 1927. június 28. 1927. szeptember – 1929. október 6.
Alexa Mănciulescu	1927. június 28. – szeptember
Mihai Dobreanu	1930. április – 1931. május
Ioan Păcurariu	1931. május – 1931. augusztus 1932. június – 1933. december
Makkay Domokos	1931. augusztus – 1932. június
Aurel Negoescu	1933. december – 1934. július 1935. október – 1938 (?)
Maximilian Cămpian	1934. július – 1935. október
Alexandru Sabău	1938 – 1939. április
Teodor Anastasiu	1939. április – 1940. szeptember

7. Csík megye jegyzői 1924-ben és 1937-ben²⁵⁹

Jegyző 1924	Település	Jegyző 1937
K. Nagy Gábor	Csíkszenttamás	Virgil Marc
Szabó Ignác	Csíkdánfalva	Emil Căndea
Sólyom Ferenc	Csíkszentdomokos	Radu Zoltán
Tolnai Sándor	Csíkcicsó	-
Gergely Gergely	Csíkszentimre	Kovács Gábor
Kovács Béla	Csíkszentkirály	Moldován Ferenc
Antal Dénes	Csíkrákos	Benkő László
György Elek	Csíkmadaras	Dumitru Bunea
Györgypál Árpád	Csíktaploca	Eugen Pop
Potoczky Ferenc	Csíkkarcfalva	Székely Ferenc
Pál Dénes	Madéfalva	Schmidt András
Fazakas Ferenc	Jenőfalva	Jakab Lajos
Bálint Mihály	Zsögöd	Szabó Ignác
Zöld Ernő	Csíkmindszent	-

259 SJHANR, fond 7, nr. inv. 149. dos. 30.

Kovács Gábor	Gyimesbükk	Valeriu Marieșan
Balázs Dénes	Gyimesközéplak	Balázs Dénes
Máthé László	Gyimesfelsőlok	Vasile Pop
Léhner Gyula	Csíkszentmihály	Ioan Pop
Balázs János	Csíkszépvíz	Miron Gavrilă
Potyó Antal	Csíkszentmiklós	Iulian Cârja
Antal Imre	Csikdelne	Szekeres István
Lőrincz János	Kászontíz	Cicero Sârbu
Virág Móric	Újkászton	Alexandru Ivan
Székely Lajos	Tusnád	Aurel Albu
Balogh István	Csíkszentsimon	Irimie Pop
Osváth István	Csíkkozmás	Jánosi Kornél
Ráduly Lajos	Csíkszentgyörgy	Ioan Opriș
Gábor Lajos	Csíkszentmárton	Földes Zsigmond
Forró Miklós	Bánkfalva	Forró Miklós
Székely Miklós	Menaság	Gondos István
Csiszér Vilmos	Kászontjakabfalva	Becze Adalbert
Puskás Lajos	Csatószeg	-
Csató József	Gyergyóvárhegy	-
Zathureczky Bálint	Gyergyóremete	Partenie Bucur
Todor János	Gyergyótekerőpatak	Szőcs Géza
Laczkó István	Kilyénfalva	Soós Károly
Imecs Ákos	Csomafalva	Laurențiu Platoș
Balázs Gyula	Gyergyóalfalu	Zosim Oana
Minier Gábor	Gyergyóújfalu	Augustin Dobreanu
Csibi Sándor	Bélbor	-
Zakariás Jenő	Gyergyószárhegy	Octavian Ghiurcă
Szentpáli Sándor	Borszék	-
Dumitru Colceriu	Gyergyóbékás	Jean Laiu
Csató Sándor	Gyergyótölgyes	Tiberiu Marin
Csont Albert	Gyergyóholló	-
Kovács Kálmán	Gyergyóditró	Alexandru Lascu
	Vasláb	Ferenczi Imre
Puskás Lajos	Csíksomlyó	Andrei Cucu

-	Kászonszentlélek	Reinhold Mantsch
	Csík-Kászonszentlélek	Zöld Ernő
-	Damuk	Paul Pușcaș
	Göröcsfalva	Imecs Iván
	Gyergyóhodos	Zakariás Jenő
	Almásmező	Balogh Imre

8. A prefektúra tisztviselői 1926 novemberé²⁶⁰

Tisztviselő	Funkció
Közigazgatási osztály	
Aurel Oțetea	megyei főjegyző
Molnár József	megyei aljegyző
Valeriu Oțetea	ügyvéd
Gábor János	irodatiszt
Eigel Mihály	irodatiszt segéd
Ferenzi Henrik	irodatiszt
Gheorghe Păcurar	irodatiszt segéd
Völgyi István	hivataloszolga
Ana Ghița	hivataloszolga
Petrányi Irén	hivataloszolga
Eigel Erzsébet	hivataloszolga
Elena Lotreanu	hivataloszolga
Bálint Magda	hivataloszolga
Paraschiv Roșca	hivataloszolga
Pénzügyi osztály	
Benkes Benjámín	
Csiszér Béla	
Dávid András	
Péter Sándor	
Constantin Ghița	
Petres Julianna	

²⁶⁰ GOJC, 1926. november 1.

9. Csíkszereda város tisztviselői 1928-ban²⁶¹

Név	Funkció
Victor Faroga	polgármester
Eröss Péter	állandó választmányi tag
Koczkás Béla	állandó választmányi tag
Részegh Viktor	állandó választmány tag
Közigazgatási szolgálat	
Tóke Benjámín	irodavezető, főjegyző
Balázs András	hivatalszolga
Clement Lungociu	hivatalszolga
Eröss Lajos	hivatalszolga
Hellvig Ella	hivatalszolga
Biró Valéria	hivatalszolga
Nagy Benjámín	városi ügyvéd
Pénzügyi osztály	
Albert István	elnök
Lakatos Izra	alelnök
Dávid Árpád	irodatiszt, számvevő
Xantus József	hivatalszolga
Nicolae Mircan	hivatalszolga
Ioan Truță	hivatalszolga
Tamás Gyula	hivatalszolga
Vorzsák János	hivatalszolga
Nagy Sándor	hivatalszolga
Műszaki osztály	
Frank Miklós	városi mérnök
Darvas Júlia	hivatalszolga